

خانواده در قرآن و حدیث

مقدمه

حمد مخصوص خداوند جمیل و حکیم است و صلوات خدا بر افضل انبیاء حضرت محمد و خاندان با فضیلتش باد.

خانواده شامل پدر و مادر و فرزنان است که اگر درست شود جامعه درست می گردد مخصوصا اگر مادر به وظیفه خود عمل نماید در سعادت جامعه نقش مهمی ایفا می شود. قرآن کریم پیوند زناشویی را بعنوان عامل آرامش روانی و عامل ایجاد محبت و مودت بین زوجین می داند و آن را آیه و نشانه وجود پروردگار دانسته است.

قرآن کریم زن و شوهر را لباس هم معرفی کرده است یعنی همانگونه که لباس عیوب را می پوشاند و انسان را از سرما و گرما حفظ می نماید و زینت انسان است زوجین نسبت به هم باید این چنین باشند. در روایات آمده که بزرگترین استفاده مرد مسلمان بعد از اسلام، داشتن همسری است که وقتی به او نگاه می کند خوشحال شود. وقتی به او فرمان می دهد اطاعت کند وقتی نیست حافظ عفت خویش و حافظ اموال شویش باشد.

در جای دیگری می فرماید هیچ نهادی در پیشگاه الهی دوست داشتنی تر از پیوند زناشویی و نهاد خانواده نیست.

از طرفی اسلام صحنه خانواده را همچون صحنه جهاد دانسته بطوری که خدمت زن در منزل مجاهدت محسوب شده و ارزش دادن یک ظرف آب خوردن به شوهر را از یکسال روزه داری و شب زنده داری برتر می داند.

در این کتاب به مسائل مختلف خانواده پرداخته می شود. امید است مفید واقع گردد.

پاییز 90- نورآباد لرستان

خانواده در قرآن و حدیث

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ» (سوره روم، آیه 21).

از جمله نشانه‌های پروردگار آن است که از جنس خودتان برایتان همسرانی آفرید تا با ازدواج با او آرامش پیدا کنید و بین شما مودت و محبت قرار داد و این نشانه‌هایی برای متفکرین است.

نهاد خانواده از مقدس‌ترین نهادها و بناهایی است که در کره زمین وجود دارد. خانواده محور همه تلاشها و فعالیتهای بشر است. همه وزارتخانه‌ها برای خدمت رسانی به خانواده تشکیل شده و کار می‌کنند. مجلس و قوه قضائیه و دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌ها حتی حوزه‌های علمیه برای خدمت به خانواده فعالیت می‌نمایند.

خانواده دارای سه رکن اساسی است. پدر، مادر و فرزندان.

هر کدام از این سه رکن وظایفی به گردن دارند که اگر درست انجام دهند خانواده به سعادت می‌رسد و اگر خانواده‌ها خوب عمل کنند، جامعه هم سعادت مند خواهد بود. برعکس اگر خانواده‌ها متزلزل شوند جامعه نیز دچار تزلزل خواهد شد.

رعایت حقوق همسر

تقریباً اکثر انسانها ازدواج می کنند و سالهای سال را با همسرانشان بسر می برند . این اجتماع کوچک خانواده که از دونفر شروع شده و با تولد احتمالی فرزندان کمی بزرگتر می شود، نیاز به رعایت قوانینی دارد تا دچار آفتها نشود و همچنان مانند روز اول مستحکم، به مسیر خود ادامه دهد .

«از نشانه های پروردگار آنست که همسری از جنس خودتان خلق کرد تا با او به آرامش برسید .»⁽²⁾

از این آیه می فهمیم که عالترین هدف زوجیت، انس و الفت و مهربانی بین دو زوج می باشد .

از این انس و الفت بین زن و شوهر است که روابط خویشاوندی و نسب را در میان انسانها برقرار می کند و خانواده ها بوجود می آیند و از روابط بین خانواده ها، زندگی اجتماعی و تمدن حاصل می شود . آنجا که هدف از بوجود آمدن اجتماع را این گونه بیان می کند:

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ» (حجرات 13) .

«ای مردم! ما شما را از زن و مرد آفریدیم و شما را خانواده ها و قبیله ها و طائفه ها قرار دادیم تا بدانید که گرامی ترین شما نزد خدا، باتقواترین شماست .»

که در این آیه شریفه، هدف از خلقت انسانها و تشکیل خانواده‌ها و جوامع را، معرفت به این نکته که هر که تقوایش بیشتر است، در نزد خدا گرامی‌تر است، می‌داند.

بعضی خانواده‌ها شجره طیبه‌ای هستند که افراد بزرگواری را تربیت کرده و همگی به خدمت به جامعه مشغول هستند همانند شجره اهل بیت و شجره علماء و افرادی که فرزندان‌شان دانشمند، معلم و طبیب، مهندس و بازاری متدین و روستایی متعهد نظامی با تقوا و غیره هستند. و متأسفانه بعضی از خانواده‌ها شجره خبیثه‌ای هستند که اکثر یا همه اعضای خانواده شرور و فاسد و ضد جامعه می‌باشند. همانند شجره بنی امیه و خانواده‌هایی که فرزندان‌شان قاچاقچی و دزد و فاسد و جنایتکار می‌شوند.

در دین اسلام زن جایگاهی برابر با مرد دارد. همانطور که اگر مرد، عمل صالح انجام دهد و تقوا پیشه کند، رستگار است. زن نیز چنانچه پرهیز از گناه بکند، سعادت‌مند خواهد شد.

سه دلیل بر این مطلب وجود دارد:

1- با توجه به اینکه ارزش هوانسانی به روح است، مرد وزن بودن نسبت به جسم معتبر است ولی روح مذکر و مؤنث ندارد. پس حقیقت انسان، نه مذکر است و نه مؤنث.

2- مرد وزن بودن در ارزشها و ارزشمندا اثری ندارد. مثلاً آیاتی که علم را ارزش می‌داند و جهل را ضد ارزش، ایمان را ارزش می‌داند و کفر را ضد ارزش، عزّت و ذلّت، سعادت و شقاوت، فضیلت و رذیلت، حق و باطل، صدق و کذب، تقوی و فجور، اطاعت و عصیان، انقیاد و تمرد، غیبت و عدم غیبت، امانت و خیانت را بعنوان مسائل ارزشی

و ضد ارزشی می‌داند، هیچکدام از این اوصاف نه مذکرند و نه مؤنث، زیرا موصوف این اوصاف، هرگز بدن نیست.

3- در خطابات الهی هم، ذکورت و انوشت اثری ندارد. مانند: «کل امرء بما کسب رهین»⁽¹⁾ هرکسی در گرو عملش است.

«لَيْسَ لِلْأُنْثَىٰ إِلَّا مَا سَعَىٰ» انسان فقط نتیجه تلاش خود را می‌بیند.

«أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ»

من (خدا) عمل هیچ کسی را چه زن و چه مرد، ضایع نمی‌کنم.

و در مواردی که قرآن کریم با صراحت نام زن و مرد را می‌برد، علتش آنست که می‌خواهد افکار جاهلی قبل از اسلام را تخطئه کند. زیرا آنها عقیده داشتند که عبادت و فضائل مال مردهاست و بین زن و مرد فرق است.⁽²⁾

فرقی بین زن و مرد در عمل و پاداش نیست

با تفحص در قرآن کریم در می‌یابیم که در عبادت و عمل صالح و پاداشها فرقی بین زن و مرد نیست. از جمله:

(أَنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَاجْرًا عَظِيمًا).⁽³⁾

«همانا مردان مسلمان و زنان مسلمان، مردان عابد و زنان عابده، مردان راستگو و زنان راستگو، مردان صبور و زنان صبور، مردان خاشع و زنان خاشعه، مردان صدقه دهنده و زنان صدقه دهنده، مردان روزه دار و زنان روزه دار، مردان حفظ کننده اندامهای خود از حرام و زنان حفظ کننده، مردان بسیار ذکر گوینده و زنان ذکر گوینده، خداوند برای آنان آمرزش و پاداش عظیمی آماده نموده است.»

و یا در آیه:

«لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ»⁽⁴⁾.

«نصیب مردان و زنان آنچیزی است که آنرا کسب می کنند.»

و یا در آیه: «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ»⁽¹⁾.

1. سوره طور، آیه 21.

2. زن در آئینه جلال و جمال الهی.

3. سوره احزاب، آیه 35.

4. سوره نساء، آیه 32.

هر مرد وزن مؤمنی که عمل صالح انجام دهد، ما به او زندگی پاک‌ی داده و بهترین پاداش را به اعمال آنها می‌دهیم .

و یا در آیه:

«يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ»⁽²⁾

روزی که (قیامت) می‌بینی نور مردان و زنان مؤمن، در پیش رو و سمت راستشان روشن می‌باشد . امروز بشارت باد بر شما به بهشت‌هایی که نهرها از زیر آنها جاری است و همیشه در بهشتند و این همان رستگاری عظیم است .

زنان نمونه در قرآن کریم

دو نفر زن نمونه در خوبی و بدی

در بین زنان عالم، زنان یکتاپرست و عاشق خدا فراوان بودند که خداوند سبحان از دونفر از آنان تعریف کرده است. یکی حضرت مریم س و یکی اسیه زن فرعون.

«وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَةً فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنَ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ وَ مَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا وَ صَدَقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَ كُتِبَ وَ كَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ»⁽³⁾ .

خداوند برای آنهایی که ایمان آورده‌اند، زن فرعون را مثال می‌زند که گفت: بار خدایا
برایم در بهشت در جوار خویش خانه‌ای بنا کن و مرا از فرعون و اعمالش نجات بده! و
مرا از دست ستمکاران راحت کن! و حضرت مریم دختر عمران که خود را از حرام حفظ
نمود و ما از روحمان در او دمیدیم و او سخنان و کتابهای الهی را تصدیق نموده و از
عبادت کنندگان بود.

توضیح

آسیه زن فرعون به خدای یکتا ایمان آورد و از ثروت و رفاه و پادشاهی شوهرش دست
کشید. بدستور فرعون او را شکنجه کردند. از جمله او را به چهارمیخ بستند و در آفتاب
انداختند و سنگی بر سینه او قرار دادند. در این موقع، آسیه از خدا نجات خود را تقاضا
نمود و خداوند سبحان هم قبل از اینکه شکنجه او را اذیت نماید، او را قبض روح کرد. او
از جمله چهار زن برگزیده زنان جهان است. در آیه فوق خداوند سبحان او را نمونه ایمان
می‌داند.

در روایت است «هر زنی که بر اخلاق بد شوهرش صبر کند، خداوند سبحان ثواب حضرت
آسیه را به او بدهد.»⁽⁴⁾

زن دومی که خدا او را نمونه ایمان می‌داند، حضرت مریم علیها السلام است.

او که مادر حضرت عیسی علیه السلام است در این آیه با چند عبارت مدح شده است.

1 - او زنی بوده که خود را با وجود زیبایی و مجرد بودن و امکان گناه، از حرام حفظ کرد

2 - خداوند سبحان با اعجازش او را بدون اینکه با مردی تماس داشته باشد، به حضرت عیسی علیه السلام باردار نمود .

3 - او کلمات خداوند سبحان و کتابهای آسمانی او را تأیید کرده و به آن ایمان داشت .

4 - او جزء عبادت کنندگان بوده است .

اما در قرآن کریم از دو زنی که متأسفانه در کفر نمونه بوده‌اند، نام برده است . زنانی که بخاطر همسری با پیامبران می‌توانسته‌اند الگوهای ایمان و تقوا باشند ولی بدلیل همراهی با کافران، از رحمت الهی دور شده و به آتش کفرشان سوختند:

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَةً نُوحٍ وَ امْرَأَةً لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّٰخِلِينَ⁽¹⁾ .

خداوند برای آنانکه کافر شدند، زن نوح و زن لوط را مثال می‌زند که این دونفر همسر دوتا بنده صالح ما بودند اما به شوهرانشان خیانت کردند و همسریشان با پیامبران، هیچ

1 . سوره نحل، آیه 97.

2 . سوره حدید، آیه 12.

3 . سوره تحریم، آیات 12 - 11 .

»

سودی برایشان نداشت و از عذاب خدا نسبت به آنها جلوگیری نکرد و به آنها دستور داده شد که با جهنمیان (قوم لوط و قوم نوح) به آتش داخل شوید .

توضیح

«در روایت آمده است که زن نوح بنام «وائله»، کافر بود و به مردم می گفت: نوح دیوانه است . و اگر کسی به نوح ایمان می آورد، فورا به سران مشرکین خبر می داد» .

زن لوط بنام «واهله»، مردم را از مهمانهای لوط با خبر می کرد تا مردم آنها را اذیت نمایند ! و هر که به لوط ایمان می آورد، به مردم خبر می داد و آنها هم آن شخص مؤمن را می کشتند .

بخاطر این خیانتشان، بر سر زن لوط سنگ بارید و زن نوح هم غرق شد .⁽²⁾

نظر گوستاولوبون مورخ فرانسوی

«اسلام وضع اجتماعی و شئونات زن را بر خلاف پندارهای باطل برخی از اروپائیان، زبه مقدار بسیار زیادی بالا برد⁰، و قرآن کریم در قسمت ارث، حقوقی که به زنان بخشیده، بهتر از بسیاری از قوانین اروپاست . . . آری اسلام مانند برخی از قوانینی که در اروپا هست، طلاق را جایز دانسته لکن این معنی را شرط کرده که باید با زنان مطلقه به نیکی

وعدالت رفتار شود، برای اینکه این معنی را بهتر درک کنیم، باید وضع زن قبل از اسلام و بعد از آن را بررسی کنیم (و در مقایسه، نتیجه را به دست آوریم) ...

پیش از آمدن اسلام، مردها زن را موجودی متوسط میان حیوان و انسان، می دانستند، یعنی زن را فقط وسیله ای برای پیدایش نسل و خدمتکاری می دانستند، و دختردارشدن را برای خود مصیبتی می پنداشتند، و رسم دخترکشی به طوری رایج شده بود که همچنان که سگ را در آب می انداختند، دخترها را زنده به گور می کردند و شیوع این عادت را از صحبت هایی که میان قیس رئیس قبیله بنی تمیم و حضرت محمد صلی الله علیه و آله رد و بدل شد، می توانید بفهمید:

روزی قیس دید که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله یکی از دختران خود را روی زانوانش نشانده است، از او پرسید: «این گوسفند بچه چیست، که این چنین او را می بویی؟»
حضرت فرمود: «این دختر من است.»

قیس گفت: به خدا سوگند من دخترهای زیادی داشتم و همه را زنده به گور کردم و هیچ کدام را این گونه نبوئیدم!

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فریاد زد: «وای بر تو! خدا رحم را از دل تو بیرون برده، و قدر بهترین نعمتهایی را که خداوند سبحان به انسان عنایت کرده شناختی.»

گوستاو لوبون پس از ذکر مطالبی می نویسد: «تنزل مقام زن ربطی به اسلام ندارد، زیرا اسلام مقام زن را ارجمند ساخته و برتری داده است ... اسلام نخستین دینی است که اقدام به این کار کرد.»⁽¹⁾

1. سوره تحریم، آیه 10. 2. تفسیر مخزن العرفان 402/12

زن نور چشم است !

در سخنان بزرگان دین مخصوصاً رسول مکرم اسلام بارها و بارها از زنان در موارد مختلف ذکر شده است . برخلاف بعضی از ادیان و مکتبها که زن را شرّ و بد می دانند، پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله زن را نور چشم خود می دانست و در آخرین لحظات عمر شریفش، در مورد رعایت حال زنان توصیه و سفارش فرمود .

نماینده زنان در حضور رسول خدا (صلی الله علیه و آله)

«روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله در جمع اصحاب و یاران نشسته بودند که اسماء بنت یزید انصاری، به حضور پیغمبر صلی الله علیه و آله رسید و عرض کرد: من نماینده زنان هستم تا از شما سؤالی بپرسم، و این فقط سؤال زنان انصار و مدینه نیست بلکه هیچ زنی در شرق و غرب عالم نیست مگر اینکه وقتی سؤال مرا بشنود، آن را می پذیرد . پس من در حقیقت نماینده همه زنان عالم هستم ! پدر و مادرم و خودم فدای شما ای رسول خدا .

حقیقتاً خداوند سبحان شمارا به پیامبری بسوی زنان و مردان مبعوث نمود، ما هم به تو و خدایت، ایمان آوردیم، و بدرستی که ما زنان، خانه نشین و در حجاب و محدود هستیم . غرائز جنسی شما مردها را برطرف می کنیم و فرزندان شما را بزرگ می نمائیم ! آن وقت شما مردها چند امتیاز بر ما زنها دارید: شما در نماز جمعه و جماعت و عیادت مریضها و

تشیع جنازه و حج پیایی و از همه بالاتر در جهاد شرکت می کنید! وقتی یکی از شما برای حج و عمره و جهاد، خارج می شوید، ما اموال شما را حفظ می کنیم، لباسهای شما را می بافیم، بچه های شما را بزرگ می کنیم در حالی که در اجر و ثواب کارهای شما شریک نیستیم!

در این موقع حضرت با تمام صورت به اصحابش متوجه شد و فرمود: آیا شما تاکنون زنی این چنین دیده اید که به این خوبی مسائل دینش را پرسد؟
اصحاب گفتند: ما فکر نمی کردیم زنی به این مرتبه برسد!

سپس پیغمبر به طرف آن زن توجه کرد و فرمود: ای خانم! خوب بفهم و به همه زنان اعلام کن! بدرستی که خوب شوهرداری کردن زن و جلب رضایت شوهر و موافق او عمل نمودن، مساوی و معادل همه این کارهای خیری است که مردان انجام می دهند!
آن زن در حالی که زبان را به لا اله الا الله بلند کرده بود نزد زنان برگشت.⁽²⁾

سفارشات اسلام درباره زنان

در آیات و روایات سفارشات متعددی درباره رعایت حقوق زنان شده است که به تعدادی اشاره می گردد:

اول: «عَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ».⁽³⁾ یعنی با خوبی با زنان معاشرت کنید.

مطلب فوق شامل مشارکت مرد باهمسرش در خدمات خانه و استحباب وسعت در خوردنی و آشامیدن و مسکن و لباس و دادن هدایای خوب دربرگشت از سفر و در اعیاد و گذشت از

خطاهایش و اینکه مرد هم بالباس خوب و بوی خوش با همسرش روبرو شود و عدالت در بین زنان اگر چند همسری باشد و ... می شود .

دوم: «وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ»⁽¹⁾ و «وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ»⁽²⁾.

یعنی برای اینکه مجبور شوند از حق خود دست بردارند به زنها سخت گیری نکنید و اذیت نرسانید .

از امام صادق علیه السلام روایت شده که علت نزول آیه فوق آن بود که گاهی مردی عیال خود را می زد تا زن همه حقوق خود را اعم از مهریه و مخارج عدّه و غیره را حلال کند .

سوم: «فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ»⁽³⁾.

یعنی هرگاه زنان شما بچه های شما را شیر می دهند، می توانند از شوهر مزد بخواهند .

چهارم: اسلام سفارش کرده که برای حضانت و نگاهداری اولاد مادران سزاوارترند و زن می تواند دختر را تا هفت سالگی و پسر را تا دوسالگی خود بزرگ نماید .

پنجم: «وَأَتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا»⁽⁴⁾.

یعنی مهر زن را باید مرد بدهد حتی اگر مهریه پوست گاوی پراز سکه طلا باشد !

ششم: «فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ»⁽⁵⁾.

یعنی باید مرد، نفقه همسرش را بدهد .

هفتم: «وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا».⁽⁶⁾

یعنی در صورت بروز اختلاف بین زن و مرد باید یک نفر از فامیل مرد و یک نفر از فامیل زن، جلسه بگیرند و اختلاف بین ایندو را حل کنند .

هشتم: «فَإِذَا سَاكُ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحُ بِإِحْسَانٍ».⁽⁷⁾

یعنی با زنان خوشرفتاری بنمائید و از آنها نگه داری کنید و اگر می خواهید طلاق بدهید به آنها ظلم نکرده و حق آنها را بدهید .

نهم: «وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا».⁽⁸⁾

یعنی اگر زنان از شوهر اطاعت نکردند و ناشزه شدند، آنها را نصیحت کنید و اگر باز هم تمکین نکرد، در رختخواب به او پشت کنید و اگر باز هم عصیان نمود، آنها را (باچوب مسواک) بزنید !

دهم: «علی علیه السلام : زن ریحانه است نه قهرمانه ! پس با او در هر حالی مدارا نما و مصاحب خوبی با او باش تا زندگیت صفایابد .»⁽⁹⁾

یعنی باید با زن با کمال احترام و احترام رفتار کرد و بوبئید ! نه آنکه در زیر دست و پا نرم کرد و کوبید !

یازدهم: طبق روایتی از رسولخدا صلی الله علیه و آله به زنان اجازه داده شده که اگر شویش به او نفقه نداد، (باشرایطی) بدون اجازه او باندازه مخارج از اموالش بردارد .

دوازدهم: جهاد را از زنان برداشته و بجایش آنها را به حجاب، نقاب، ستر و عفاف و حمل و رضاع . تمشیت و تدبیر منزل فرمان داده است . که رسولخدا صلی الله علیه و آله فرمود: جهاد زن خوب شوهرداری کردن است .

1 . سوره طلاق، آیه 6.

2 . سوره نساء، آیه 16.

3 . سوره طلاق، آیه 6.

4 . سوره نساء، آیه 20.

5 . سوره نساء، آیه 25.

6 . سوره نساء، آیه 35.

7 . سوره بقره، آیه 229.

8 . سوره نساء، آیه 34.

9 . من لایحضره الفقیه، ج 3، ص 556.

سیزدهم: در احکام نسبت به زنان تسهیلاتی در نظر گرفته که در هیچ دینی این چنین نیست . از جمله قبول توبه زن مرتد، تسهیل در تطهیر بول کودک در حال شیرخوارگی، اجازه خوردن روزه در رمضان نسبت به زن حامله یا شیردهنده، اینکه مسجد زن خانه اش است، نفقه فرزندان بر مرد است نه زن و ...

چهاردهم: زن از دوران بارداری تا وضع حمل کند و دوران شیردهی را پشت سر بگذارد همه اینها برایش حکم جهاد با دشمنان اسلام را دارد و اگر خدای نکرده در این فاصله بمیرد، شهید محسوب می گردد .

پانزدهم: زن مسلمانی که خوب شوهرداری کند و بر سختیهای زندگی صبر نماید اجر شهدا را می برد .

شانزدهم: به مردان تذکر داده شده که نیازهای عاطفی زنانشان را برآورده نمایند.

فاشفقوا علیهن و طیبوا قلوبهن⁽¹⁾

به زنان مهربان باشید و دلهای آنان را پاکیزه و بدون آلودگی بنمائید.

هفدهم: به مردان تذکر داده شده با همسرانشان مدارا نمایند. فدارها علی کل حال

هیجدهم: اگر زن رفتار نامناسبی داشت مرد عفو کند. وان جهلت غفرلها

نوزدهم: زنان امانت هستند. پس مرد خوب امانت داری کند. علی ع: انهن امانه⁽²⁾

بیستم: خدا رحمت می فرستد بر مردی که با زنش خوب برخورد کند

.رحم الله عبدا احسن فیما بینہ و بین زوجته⁽³⁾

بیست و یکم: اکثر اهل بهشت زنان مستضعف هستند. اکثر اهل الجنة المستضعفین النساء علم الله ضعفهن فرحمهن⁽⁴⁾

بیست و دوم: هر مردی که با خانواده خود خوب تا کند خدا عمرش را زیاد می کند. من حسن برّه باهله زادالله فی عمره⁽⁵⁾

بیست و سوم: مردی که به زنش نیکی می کند کریم است و هر که به زنش اهانت کند لئیم است.⁽⁶⁾

بیست و چهارم: هر چقدر ایمان مرد بیشتر شود علاقه اش به همسرش بیشتر می گردد.⁽⁷⁾
بیست و پنجم: مهریه را نقدا پرداخت کنید تا زن هر چه دوست دارد با آن بخرد.

انا نتزوج النساء فنعطیهن مهورهن فیشرین ما شئن لیس لنا منه شیء.

بیست و ششم: دعای مرد به همراه خانواده اش مستجاب است. فان ابی اذا حزّنه امر جمع النساء و الصبیان ثم دعا وامنوا⁽⁸⁾

امام صادق ع فرمود هر گاه پدرم از چیزی ناراحت و غمگین می شد همسر و فرزندان را جمع می کرد و دعا می نمود و آنها آمین می گفتند.

رفتارهای سازنده زن و شوهر

1- گفتگوهای اعضای خانواده باهم باید محترمانه باشد. بهم ابراز دوستی و محبت کنند. قول الرجل للمرأة انی احبک لا یذهب من قلبها ابدا⁽⁹⁾

باید از کارهای نیکی که برای آنها انجام می گیرد از کننده کار تشکر کنند. وان اشکرلی ولوالدیک⁽¹⁰⁾

- 2-زوجین واعضاءخانواده هم را مسخره نکنند.بهم نق نزنند.با هم مجادله نکنند.از انتقاد تند ازهم دوری کنند.
- 3-لباس و آراستگی زوجین مهم است و باید هردو درمقابل هم آراسته ظاهر شوند.نشستن در کنارهم آرامبخش و باعث رحمت الهی است.

1 . مستدرک وسائل ص 251

2 . مستدرک ج 14 ص 251

3 . وسائل ج 14 ص 122

4 . وسائل ج 14 ص 121

5 . بحار ج 100 ص 225

6 . نهج الفصاحه ص 318

7 . وسائل ج 14 ص 9

8 . کافی ج 2 ص 487

9 . وسائل ج 14 ص 10

10 . لقمان 14

پیامبر اعظم ص: جلوس المرء عند عیاله احبّ الی الله من اعتکاف فی مسجدی.

نشستن زن کنار شویش از اعتکاف در مسجد من در نزد خدا بالاتر است.⁽¹⁾

4- مرد در امور خانه با زنش همکاری کند که هم فایده دنیوی و هم اخروی دارد.

پیامبر اعظم ص: اگر مرد به زنش کمک کند پاداش پیامبرانی چون داود و یعقوب و عیسی را به او می دهند. و یک ساعت کار در خانه مساوی عبادت فراوانی است.⁽²⁾

5- وقتی زن بیمار می شود نیاز به توجه بیشتری دارد و مرد باید خود از او پرستاری کند.

6- خوب خرج کردن هم از جمله رفتار سازنده مرد می باشد. مرد باید با مدیریت صحیح نگذارد خیلی برای خانواده مشکل مالی درست شود مخصوصا اگر دارا است بخل نورزد.

پیامبر اعظم فرمود: از ما نیست کسی که از جهت مال و ثروت در وسعت باشد لیکن بر اهل و عیالش سختگیری کند.

و باز فرمود: عیال مرد اسیران او هستند. پس هر که خدا به او نعمتی داده باید مخارج اسیرانش را توسعه دهد والا ممکن است نعمتهایش گرفته شود..

امام کاظم ع فرمود: اسراف و سخت گیری در خرج نسبت به خانواده هر دو مکروه هستند.

و امام رضا ع فرمود: سزاوار است مرد در مخارج اهل و عیالش توسعه دهد تا منتظر مرگش نباشند.⁽³⁾

7- زن در حوادث سخت کاری شوهرش یاور او باشد و شوهر را فقط برای روزهای راحتی نخواهد.

وقتی زندگی زهرای مرضیه را ورق می‌زنیم می‌بینیم در جنگ اُحد که علی ع مجروح شده بود این فاطمه بود که زخم‌های او را درمان می‌کرد و کوفتگی بدن علی ع را می‌زدود و حامی علی ع بود. درهمه جا و تا آخر عمر هیچگاه شوهرش را تنها نگذاشت.

8- خوش اخلاقی زوجین از مهمترین دلایل استحکام خانواده است. مردانی که عصبی هستند و زودرنج می‌باشند از زندگی لذتی نمی‌برند و همسر آنها از او در عذاب است! همچنین زنانی که بداخلاق و زبان‌دراز و عصبی هستند کاری می‌کنند که شوهر از منزل فراری می‌شود.

خانمی شکایت کرده بود که مدتی است شوهرم با من حرف نمی‌زند و مخارج من را بوسیله مادرش می‌فرستد. وقتی علت این کار را از مرد پرسیدند جواب داد چون از دست بداخلاقی زن به تنگ آمده‌ام لذا با او قهر کرده‌ام.

گاهی بداخلاقی زوجین کار را به جاهای باریک می‌کشاند. در خبرها آمده بود که مرد بیست و دو ساله‌ای همسر خود را به این علت که او را خر صدا زده بود با چاقو کشت.

9- تربیت فرزندان به دوش هر دو پدر و مادر می‌باشد و فقط به عهده پدر یا مادر نیست.

لذا از طرفی می‌فرماید: الجنة تحت اقدام الامهات. بهشت زیر پای مادران است. از طرفی فرمود: وای بر پدران در آخر الزمان! پرسیدند چرا؟ فرمود: فرزندان‌شان می‌خواهند کارهای

خوب انجام دهند پدران مانع می شوند و انتظار دارند فرزندان آنها در پول درآوردن زرننگ باشند. نه در عبادت و بندگی و کارهای خیر!

1. آثار الصادقین ج 15 ص 293

2. بحارج 101 ص 132

3. مسند امام رضاع 208/2

دو عامل اساسی اختلافات زوجین

1- عدم آگاهی زوجین از وظایف یکدیگر و جایگاه یکدیگر از عوامل اختلاف خانواده‌ها می‌باشد. مثلاً زن خود را شریک صد درصد شوهر می‌داند و اعتقاد دارد هر کاری شوهر می‌خواهد بکند باید با موافقت او باشد! زن در فکر تسخیر مرد است تا مرد همه کارهایش را با اجازه او انجام دهد. مردی می‌گفت چهار سال است زنم اجازه نمی‌دهد با مادرم ملاقات کنم!

همچنین مردانی هستند که خیال می‌کنند زن کلفت اوست و باید همه کارهای خانه را انجام دهد و اگر در یک مورد کم کاری کرد زن را محاکمه می‌نماید! در حالی که زن وظیفه کار کردن در منزل را ندارد حتی می‌تواند برای شیر دادن به کودک از شوهرش مزد درخواست کند.

2- هم‌شان نبودن زوجین یکی دیگر از آسیب‌هاست. فاصله مادی زیاد بین زوجین. فاصله تحصیلی زیاد. فاصله از جهت زیبایی. فاصله از جهت دینداری.

زن و ارزشها

«اساسی‌ترین کار و پایه و حرکت و فکر اسلامی در مورد عدالت خانمها، مبارزه با تفکر ناقص، طفیلی و دست دوم بودن زن در جامعه که بر اساس برداشتهای فلسفی و بینشهای حاکم بر جوامع آن روز بوده و شناخت زن بعنوان انسان مستقل، کامل و همسنگ با مرد می‌باشد .

در بسیاری از آیات قرآن کریم این مسئله مطرح شده که خانمها همانند آقایان انسانی کامل و از یک جنس هستند و از این جهت بین آنها تفاوتی نیست و در انسانیت هیچ تفاوتی بین مرد و زن نیست»⁽¹⁾

«در تبیین کلام پیامبر پیرامون زن، تعبیرات بسیار جالبی وجود دارد که البته ممکن است . گاهی اغراق نیز در آن باشد . که اینگونه اغراقها از معصوم ایرادی ندارد . یعنی در جائی برای توجه دادن مردم لازم است که مطلب را قدری شدید بیان کرد . این شدت در این مورد از فصاحت است و دروغ محسوب نمی شود و منافاتی هم با منطق معصوم ندارد، بلکه اینگونه شدتها در هر موردی که می بینید در کلمات قرآن کریم و کلمات ائمه معصومین و انبیاء علیهم السلام دیده می شود، علتش این است که شرائط ایجاب می کرده تا مقداری فشار بیاورند که این نشانه فصاحت گوینده است .

یکی از تعبیرات پیامبر صلی الله علیه و آله این است که «علی خیر کم لئسائه و انا خیر کم لئسائی» علی علیه السلام از نظر رفتار با زنانش بهترین است و بعد هم پیامبر خودشان را می فرمایند که «من الگوی زندگی هستم با زنان خودم به بهترین وجه رفتار می کنم»

در جامعه ای که زن را آنقدر تحقیر می کرده اند که خبر ولادت یک دختر، والدینش را به بهترین مصیبتها گرفتار می کرده و جامعه قادر به تحمل وجود زن نبوده، پیامبر می فرماید که «معیار ارزشها برخورد خوب با زنها است .» البته چیزهای دیگری مثل تقوی و علم محور ارزشها هستند ولی پیامبر برای اینکه بر شخصیت زنان تأکید کند چنین تعبیری را آورده است .

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: «ما زال جبرئیل یوصینی بالمرأة حتی ظننتُ أنه لا ینبغی طلاقها الا من فاحشهٌ بینهُ»

«جبرئیل اینقدر درباره زن‌ها به من سفارش کرده که فکر کردم هیچ زنی را نمی‌شود طلاق داد مگر اینکه مرتکب فاحشه‌علنی شده باشد.»

منظور پیامبر این بود که احیاء شخصیت زن در برنامه اسلام تا به حدی بوده که جبرئیل دائماً به پیامبر توصیه می‌نمود.

در روایت دیگری که نمونه‌ای است از احادیث بسیاری درباره حقوق زن و خوشرفتاری با او، پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرمایند: «انَّ اللهَ تبارک و تعالی علی الاناث ارف منه علی الذکور وما من رجلٍ یدخل فرحَةً علی المرأةَ بینها و بینه حرمةٌ الا وفرحه الله یوم القيامة».

1. زن و عدالت اجتماعی.

«می‌فرمایند که: خداوند اصلاً نسبت به زن‌ها رأفت بیشتری دارد. هر مردی که موفق شد خانم محرم خودش را دلشاد کند و اندوه او را برطرف کند، خداوند روز قیامت او را شاد می‌گرداند.»⁽¹⁾

«اسماء بنت عمیس اول همسر جعفر طیار بود . بعد همسر ابابکر سپس همسر علی بن ابی طالب علیه السلام شد . این زن یکتا پرست در مکه با مشرکین مبارزه می کرد سپس به حبشه هجرت نمود و بعد به مدینه رفته و در جنگها شرکت می کرد .

وقتی از حبشه به مدینه آمد (ظاهراً در سال هفتم هجری یعنی بعد از فتح خیبر) اولین مسئله ای که در جمع خانمها مطرح کرد، این بود که آیا در قرآن کریم چیزی درباره زنان هست؟ آنهایی که حاضر بودند گفتند که ما نمی دانیم، او خود به محضر پیامبر رفت و مسئله را مطرح کرد و گفت که مادر همه جا شریک و همراه شما هستیم . در میدان مبارزه و جهاد وزندگی شرکت داریم و بچه ها را نیز بزرگ می کنیم . پس چرا در قرآن کریم اشاره ای در مورد ما نیست؟

این آیه در این مورد نازل شده است: «إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ».⁽²⁾

در این آیه ده صفت از صفات زن و مرد را بیان می کند «اسلام، ایمان، صبر، خشوع، عبادت، ذکر، عفت و ...».⁽³⁾

«یکی از معجزات آفرینش این است که تقریباً در دنیا همیشه عدد زن و مرد مساوی است . گاهی ممکن است در یک جا دوتا پنج درصد زن و یا مرد زیاد بشود و یا حوادث اینها را کم و زیاد بکند ولی در مجموع زن و مرد تقریباً مساوی هستند و این نشان دهنده برنامه ریزی و عدم تصادف است .»

ازدواج در قرآن وحدیث

«وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ»⁽⁴⁾

دختر و پسرهای صالح را بازدواج هم دریاورید که اگر فقیر باشند خداوند آنها را بی نیاز می کند و خداوند در روزی دادن بسیار بخشنده و همچنین بسیار دانا است.

سنتهای ازدواج اسلامی در روایات

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله : هر که ازدواج کند، نصف دین خود را حفظ کرده است و در نصف دیگر باید تقواپیشه کند . (مستدرک الوسائل، ج 14، ص 154).

امام صادق علیه السلام فرمودند:

هر کس از ترس فقر ازدواج نکند نسبت به لطف خداوند بدگمان شده است. چرا که خداوند می فرماید: اگر آنان فقیر باشند خداوند از فضل و کرم خود بی نیازشان می کند.

(من لا یحضره الفقیه، ج 3، ص 251)

1. زن و عدالت اجتماعی.

2. سوره احزاب، آیه 35.

3. زن و عدالت اجتماعی.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

درهای رحمت آسمان، در چهار وقت گشوده می شود:

1- موقع بارش باران.

2- زمانی که فرزند به چهره پدر و مادرش می نگرد.

3- هنگام گشوده شدن در کعبه.

4- هنگام برپایی مراسم عقد و عروسی.

(بحار الانوار، ج 103، ص 221)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

بیشترین اهل جهنم انسانهای بی همسر هستند.

(من لا یحضره الفقیه، ج 3، ص 251)

امام صادق علیه السلام فرمودند:

کسی که مجردی را تزویج کند و امکان ازدواج او را فراهم نماید از کسانی است که در

قیامت خداوند به آنان نظر لطف می کند.

(وسائل الشیعه، ج 20، ص 45)

امام کاظم علیه السلام فرمودند:

سه دسته در روز قیامت، روزی که سایه و پناهی جزء سایه خداوند نیست، در سایه و پناه خدا هستند:

1- شخصی که زمینه ازدواج برادر مسلمانش را آماده نماید.

2- فردی که به برادر مسلمانش خدمت کند.

3- کسی که سر برادر مسلمانش را بپوشاند.

(وسائل الشیعه، ج 20، ص 46)

امام صادق علیه السلام فرمودند:

چهار کس در قیامت مورد نظر پروردگارند:

1- آنکه چون طرف معامله پشیمان شود، معامله را برگرداند.

2- کسی که غم از دل فردی بگیرد.

3- کسی که برده‌ای را آزاد کند.

4- کسی که بی همسران را به ازدواج درآورد.

(وسائل الشیعه، ج 20، ص 46)

حضرت علی علیه السلام فرمودند:

از بهترین شفاعتها، شفاعت بین دو نفر در امر ازدواج است تا اینکه خداوند آنان را
مجنوب یکدیگر گرداند.

(تهذیب، ج 7، ص 405، وسائل الشیعه، ج 20، ص 45)

از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده است:

هر که با زنی به خاطر مالش ازدواج کند، خداوند او را به مال وی واگذار می کند، و هر
که با او به خاطر جمال و زبائی؟ اش ازدواج نماید، در او چیزی را که خوشایند او نیست،
خواهد دید، و هر که با وی به خاطر دینش ازدواج کند، خداوند تمامی این مزایا را برای
او جمع می کند.

(وسائل الشیعه، ج 14، ص 31)

امام صادق علیه السلام فرمودند:

مانعی ندارد که مرد قامت و صورت زنی را که قصد ازدواج با او دارد، ببیند.

(وسائل الشیعه، ج 20، ص 88)

امام رضا علیه السلام (خطاب به دختران) فرمودند:

هنگامی که مردی از شما خواستگاری کرد که از دین و اخلاق او راضی بودید به ازدواج با او رضایت دهید. و مبادا فقر او تو را از این رضایت باز دارد و...

(میزان الحکمه، ج 4، ص 280)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

وقتی که اشخاص هم شان به خواستگاری دختران شما آمدند، به آنها دختر دهید و در کار آنها منتظر حوادث نباشید.

(نهج الفصاحه، ص 37، ح 193)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

پس از اسلام، هیچ نعمتی برای مرد بهتر از زن مسلمانی نیست که هر گاه به او بنگرد، مسرورش کند و هر گاه به او فرمان دهد، اطاعتش نماید و در غیاب او حافظ ناموس و مالش باشد.

(من لا یحضره الفقیه، ج 3، ص 255)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

پرهیزید از سبزه‌هایی که در مزبله می‌روید. عرض شد: یا رسول الله! سبزه‌هایی که در مزبله می‌روید چیست؟ حضرت (ص) فرمودند: زن زیبایی که در خانواده پست و ناشایست بوجود آمده باشد.

(من لا حضره الفقيه، ج 3، ص 256، مكارم الاخلاق، ص 205)

شخصی از امام صادق علیه السلام سوءال کرد:

من می خواهم با زنی ازدواج کنم ولی پدر و مادرم مایلند با دیگری ازدواج کنم. امام علیه السلام فرمودند: با زنی که خودت مایل هستی ازدواج کن، و زنی را که پدر و مادرت بدون رضایت تو انتخاب کرده اند، رها کن.

(تهذیب، الاحکام، ج 7، ص 392)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

از نشانه های برکت زن آن است که خواستگاریش بی تکلف و آسان انجام گیرد.

(کنز العمال، ج 16، ص 322، ح 44721)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

شرابخوار اگر تقاضای ازدواج کرد قبول نکنید.

(وسائل الشیعه، ج 20، ص 79)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

سور دادن و اطعام در ازدواج، از سنت پیامبران است.

(فروع کافی، ج 5، ص 367)

حضرت علی علیه السلام فرمودند:

مهریه زن‌ها را سنگین نگیرید که موجب کدورت و دشمنی گردد.

(وسائل الشیعه، ج 15، ص 11)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

اگر تمام چیزهایی که در روی زمین از طلا و نقره وجود دارد و زن آنها را به خانه شوهرش بیاورد. آنگاه یک روز از روزها بر سر شوهرش منت بگذارد و بگوید تو کیستی؟ این اموال مال من است. در این صورت اجر و عمل زن از بین می‌رود اگر چه از عابدترین مردم باشد. مگر اینکه توبه کند و برگردد و از شوهرش عذرخواهی کند.

(مکارم الاخلاق، باب 8، ص 202)

امام صادق علیه السلام فرمودند:

خداوند خانه‌ای را که در آن عروسی انجام گرفته، دوست می‌دارد.

(وسائل الشیعه، ج 22، ص 7)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم امر فرمود، دختران عبدالمطلب و زنان مهاجر و انصار در شب عروسی حضرت فاطمه علیها السلام به همراه او بروند و شادی کنند، شعر و سرود بخوانند، تکبیر و حمد بگویند. و از گفتن حرفهایی که خدا بدان راضی نیست، پرهیزند.

(مستدرک الوسائل، ج 14، ص 198)

امام کاظم علیه السلام فرمودند:

هر زنی که به شوهرش قدری آب آشامیدنی بدهد، پاداش آن از عبادت یک ساله بالاتر است.

(وسائل الشیعه، ج 20، ص 172)

قال النبی (ص): النکاح سنتی فمن رغب عن سنتی فلیس منی (8)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: ازدواج سنت من است که هر که از سنت من دوری کند از من نیست.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: ما بنی فی الإسلام بناء أحب إلى الله عز وجل من التزویج (10)

هیچ بنایی در اسلام در نزد خدا محبوب تر از بنای ازدواج نیست.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم: تزوجوا و لا تطلقوا فان الطلاق یهز العرش. (11)

ازدواج بکنید ولی طلاق ندهید که طلاق عرش را می لرزاند.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم: صلاة من متزوج خیر من اربعین صلاة من عزب. (12)

نماز آدم متأهل از نماز فرد مجرد چهل برابر ثوابش بیشتر است.

قال النبي (ص) اعلنوا النكاح (13)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم: ازدواج را علنی بگیرید.

قال النبي (ص) الكاد على عياله كالمجاهد في سبيل الله. (15)

کسی که برای معاش خانواده‌اش تلاش می‌کند همانند رزمنده اسلام است.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم: من دخل السوق فاشترى تحفة فحملها إلى عياله كان كحامل صدقة إلى قوم محاييج و ليبدأ بالإناث قبل الذكور، فإنه من فرح انثى فكأنما أعتق رقبة من ولد إسماعيل. (16)

مردی که بازار می‌رود و برای خانواده‌اش خرید می‌کند ثوابش همانند فردی است که برای نیازمندان صدقه می‌برد و وقتی به منزل رسید آن آذوقه را اول به دخترها بدهد.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم: عيال الرجل أسراؤه و أحب العباد إلى الله عزوجل أحسنهم صنيعا إلى أسرائه. (24)

همسر مرد همانند اسیران او هستند و محبوب‌ترین بنده در نزد خدا شخصی است که به اسرایش بیشتر محبت کند.

(8) تقریرات، تقریر بحث الکلیایگانی، ج 2، ص 129

(9) الهدایة، الشيخ الصدوق، ص 257

(10) الهدایة، الشيخ الصدوق، ص 257

- (11) مسند زيد بن علي، زيد بن علي، ص 505
- (12) مسند زيد بن علي، زيد بن علي، ص 505
- (13) جامع الشتات، الميرزا القمي، ج 2، ص 377
- (14) المذهب البارع، ابن فهد الحلبي، ج 3، ص 167
- (15) فقه الرضا، علي بن بابويه، ص 208
- (16) مستدرک سفینه البحار، الشيخ علي النمازي، ج 10، ص 435
- (17) المذهب البارع، ابن فهد الحلبي، ج 3، ص 167
- (18) المذهب البارع، ابن فهد الحلبي، ج 3، ص 169
- (19) المذهب البارع، ابن فهد الحلبي، ج 3، ص 167
- (20) المذهب البارع، ابن فهد الحلبي، ج 3، ص 169
- (21) العروة الوثقى، السيد اليزدي، ج 2، ص 799
- (22) بدائع الصنائع، الكاشاني، ج 2، ص 247
- (23) جامع المدارك، السيد الخوانساري، ج 4، ص 434
- (24) مكارم الأخلاق، الشيخ الطبرسي، ص 217
- (25) بدائع الصنائع، الكاشاني، ج 2، ص 247

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هنگامی که به عروسی دعوت می شوید با کندی بروید که در آنجا از دنیا یاد می شود و اگر به تشییع جنازه دعوت شدید، با سرعت بروید که در آنجا، آخرت بیاد می آید .⁽¹⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ولیمه فقط در پنج چیز مستحب است: ازدواج، ولادت، ختنه، حج و خرید خانه .⁽²⁾

مهریه

علی علیه السلام : مهرها را سنگین نگیرید که باعث دشمنی می شود .⁽³⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : زنی که قبل از عروسی، مهرش را ببخشد، خداوند سبحان برای هر دیناری، ثواب آزاد کردن یک بنده را به او می دهد .

امام ششم علیه السلام : دزدها سه دسته اند . اول کسی که زکات نمی دهد . دوم کسی که مهر زنش را نمی پردازد . سوم کسی که قرض کرده ولی قرضش را نمی پردازد .

علی علیه السلام : مهریه زنهارا زیاد نگیرید که باعث کینه و دشمنی می شود .⁽⁴⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسی که مهر زنش را ندهد، در نزد خدا زناکار محسوب می شود ! و خداوند سبحان در قیامت به او می گوید: بنده ام ! کنیزم را برایت طبق عهدهی حلال نمودم ولی تو به عهدهت عمل نکردی ! در این موقع خداوند سبحان حق زن را از مرد طلب می کند و از ثوابهای مرد به زن می دهد . و اگر همه حسنات مرد را داد ولی حق زن کامل نشد، خداوند سبحان امر می کند مرد را به جهنم بیاوراند !⁽⁵⁾

چه کسی سرپرست خانواده است؟

اسلام مرد را رئیس و سرپرست خانواده می‌داند و وظیفه او را رفع احتیاجات خانواده و اداره امور مختلف منزل دانسته و اطاعت از دستورات او را (اگر بر خلاف دستورات خدا و رسول او نباشد) از طرف اعضای خانواده، لازم می‌داند.

«الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ» .
(نساء 34)

مردان سرپرستی و کارگذاری زنان را برعهده دارند، بخاطر برتری که خداوند بعضی (مردان) را بر بعضی (زنان) داده است، و به خاطر نفقه‌ای که از اموالشان می‌پردازند.

«پیغمبر صلی‌الله‌علیه‌وآله فرمود: اگر زن از خانه خارج شود در حالی که شوهرش از او ناراضی باشد، تمام فرشتگان او را لعنت می‌کنند تا زمانی که به خانه برگردد» .

و در سخن دیگر فرمود: اگر شوهر از زنش ناراضی باشد، عبادت‌هایش قبول نمی‌شود تا زمانی که شوهر از او راضی شود.⁽⁶⁾

مردی که باید در مسایل مهم زندگی تابع زن باشد و در حقیقت زن تصمیم گیرنده است، از نظر اجتماعی و روانی دارای مشکلاتی می‌شود. مثلاً مرد تمایل دارد که به سفر بروند ولی

1. میزان الحکمة 1189/2 . 2. میزان الحکمة - بحار الانوار 157/73 . 3. بحار الانوار 237/100

4. بحار الانوار ، ج 103 . 5. میزان الحکمة 3379/4 . 6. خانواده نمونه - من لایحضره الفقیه 14/4

زن مخالفت می کند. مرد دوست ندارد که زنش لباس

نامناسب بپوشد ولی زن می پوشد . مرد دوست ندارد زن فلان خرج را بکند و یا وسایل غیر ضرور را که بار مالی سنگین دارد بخرد ولی زن این کار را می کند ! مرد دوست ندارد زن بدون اجازه او از خانه خارج شده و در زمانی که او به همسرش نیاز دارد، او در خانه نباشد ولی زن بدون اجازه بیرون رفته و این کار بارها و بارها تکرار می شود . و صدها نمونه از برآورده نشدن خواسته های مرد در خانه هایی که زن سالاری است . و این بتدریج به شکست این گونه خانواده ها کمک می نماید . اگر چه باید مرد هم به خواسته های شرعی و قانونی زن تن در دهد .

به امام کاظم علیه السلام گفته شد: مردی به زنش می گوید که اختیار تو با خودت است ! آیا این حرف صحیح است؟ امام فرمود: خیر این حرف باطل است . زیرا خداوند سبحان این حق را برای مرد قرار داده است و کسی نمی تواند این حق را از مرد بگیرد .

سپس امام آیه (الرجال قوامون على النساء ...) را تلاوت فرمودند .⁽¹⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اگر زنی با خود به خانه شوهر، طلا و نقره و جواهر ببرد . ولی روزی به شوهرش بگوید: تو کی هستی ! همه این اموال مال من است ! همه اعمالش باطل می شود اگر چه عابدترین مردم باشد . مگر اینکه توبه کند و از شوهرش عذر بخواهد .⁽²⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : جهاد زن، خوب شوهرداری کردن است .⁽³⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بیشترین کسی که بر زن حق دارد، شوهرش است و بیشترین کسی که بر مرد حق دارد، مادرش است .⁽⁴⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سخن مرد که به زنش بگوید: تورا دوست دارم . هیچگاه از دل زن بیرون نرود .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ملعون است ! ملعون است ! زنی که شوهرش را بیازارد و او را ناراحت کند . و سعادتمند است زنی که شوهرش را احترام نماید و در همه حالات مطیع او باشد .⁽⁵⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بر بد اخلاقی زنش صبر کند، برای هر دفعه صبر کردن، ثواب حضرت ایوب علیه السلام را به او می دهند .⁽⁶⁾

با توجه به اینکه شوهر سرپرست خانواده است، زن باید مطیع او باشد تا قوام زندگی حفظ شود . زن نافرمان باعث بهم ریختن زندگی می شود . و در این خانه ها، فرزندان خوبی تربیت نمی شوند .

رسول خدا صلی الله علیه و آله به حواء که زیباترین زن بود، گفت:

ای حواء ! اگر زنی با عصبانیت رویش را از شویش برگرداند، با خاکستر جهنم که بر چشمانش سرمه کشند، عذاب می شود .

ای حواء ! قسم به خدایی که مرا به پیامبری مبعوث کرد، اگر زنی لباس شوهرش را پاره کند و یا مویش را بکند، میخهای آتشین جهنم بر کفه دستهایش فروبرند .

ای حواء ! قسم به خدایی که مرا به حق مبعوث کرد، هر زنی که بدون اجازه شوهرش از

1. خانواده نمونه - التهذیب الاحکام 88/8 2. مکارم الاخلاق/202 3. میزان الحکمة 452/1 4. میزان الحکمة
-الخصال 587/2 5. میزان الحکمة - کنز الفوائد 1501 6. میزان الحکمة - مکارم الاخلاق/213

خانه بیرون رود و در عروسی شرکت نماید، بر او لعنت نازل شود و برای هر قدمش، چهل معصیت نویسند . . .

ای حواء! قسم به خدایی که مرا به پیامبری مبعوث کرد، اگر زنی بدون اجازه شوهر خود در خارج از خانه نماز بخواند همان نماز را بر صورتش می زنند . . .

ای حواء! هر زنی که غیر روزه رمضان بدون اجازه شوهر روزه بگیرد، از گناهکاران است ای حواء! اگر زنی بدون اذن شوهر صدقه بدهد، برای زن گناه و برای شوهر ثواب می نویسند .

ای حواء! خلیفه خدا بر زن، شوهرش (شوهر مؤمن) است . پس اگر شوهر از او راضی باشد، خداهم از او راضی است و اگر ناراحت باشد، خداهم از او خشمگین می شود .

ای حواء! هر زنی که نمازش را بخواند و خانه دار باشد و از شویش اطاعت نماید، خداوند سبحان گناهان گذشته و آینده او را بیامرزد .

ای حواء! زن نباید از شوهر کاری فوق طاقتش بخواهد و نباید شکایت او را به بیگانه و خودی ببرد .⁽¹⁾

4- زن مسئول امور خانه:

از طرفی اسلام مسئولیت اداره خانه و امور خانه داری را به عهده زن گذاشته است . آنچنان که پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«زن سرپرست خانه شوهرش بوده و مسئول است» .

چونکه پیوند شد، به نازش دار	بر سرخانه سرفرازش دار
تو در آیی ز در سلامش کن	او در آید، تو احترامش کن
هر زمانش به دلنوازی کوش	وقت خلوت به لطف و بازی کوش
صاحب رخت و چیزدار او را	پیش مردم عزیزدار او را
از سخنهاى خوب و گفتن خوش	به نماز و به طاعتش درکش ⁽²⁾

باتوجه به روایات معصومین، متوجه می شویم که از نظر اسلام، خوب است زن به اموری مشغول شود که تماس او را با جنس مخالف محدود سازد. مثلاً جهاد از زنان برداشته شده است و تهیه آذوقه و مسکن و لباس به عهده مرد قرار دارد.

عیادت مریض و تشییع جنازه و بقیه امور اجتماعی که برای مردان بسیار سفارش شده است، برای زنان سفارشی از طرف بزرگان دین نشده است، بلکه به زنان رخصت داده شده است که در این امور شرکت نکنند. اما از آن طرف برای اداره امور منزل و مشغول شدن به تربیت کودکان و تعلیم و آموزش و رفع احتیاجات شوهر بسیار سفارش شده است.

حقوق زن و شوهر

زن و شوهر کدام بر یکدیگر حقوقی دارند.

باید گفت که حقوق شوهر بر زنش به شرح زیر است:

1 - اطاعت از شوهر:

یعنی زن باید مطیع شوهرش باشد و با او مخالفت نکند و بدون اجازه او دخل و تصرف انجام ندهد.

زن پرهیزکار طاعت دوست	با توجه مغز باشد اندر پوست
زن ناپارسا شکنج دلست	زود دفعش بکن، که رنج دلست ⁽³⁾

2 - خارج نشدن از خانه بدون اجازه شوهر:

«امام صادق علیه السلام فرمود: در عهد رسول خدا صلی الله علیه و آله ، مردی از انصار قصد مسافرت داشت، هنگام خارج شدن از خانه به همسرش گفت: تا من برنگشته‌ام از خانه بیرون نرو، چندی بعد، پدر زن بیمار شد. این زن شخصی را خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله فرستاد

1. خانواده نمونه - مستدرک الوسائل 274/14

2. اوحدی مراغه‌ای. 3. اوحدی مراغه‌ای.

که شوهرم گفته از خانه خارج نشو ولی اکنون پدرم بیمار شده است . می توانم به عیادت او بروم؟ حضرت جواب فرمود که در خانه بمان و از شویت اطاعت کن ! چند روز بعد خبر رحلت پدرش را به او دادند . باز به پیامبر صلی الله علیه و آله پیغام داد که آیا می توانم بر جنازه پدرم حاضر شوم؟ حضرت جواب داد که در خانه بمان و از شویت اطاعت کن ! تا اینکه پدرش را بخاک سپردند . وقتی شوهر از سفر آمد با زنش نزد پیامبر رفت . پیامبر صلی الله علیه و آله به زن بشارت داد که در مقابل اطاعت تو از شوهرت، خداوند سبحان تو و پدرت را آمرزید .⁽¹⁾

3 - هر زمان شوهر به او نیاز داشت، تمکین کند:

4 - لباس و ظاهر خود را با بهترین وجه بپوشد .

5 - اسرار خانه را برای زنان فامیل و همسایگان نقل نکند .

6 - بر اخلاق بد شوهرش صبر نماید .

«پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«هر زنی که بر اخلاق بد شوهرش صبر کند، خداوند سبحان ثواب حضرت آسیه را به او بدهد .»⁽²⁾

7 - با اخلاق خوب با شوهرش روبرو شود:

«مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت: ای رسول خدا ! همسری دارم که چون به خانه می روم به پیشبازم می آید و هنگام خارج شدن، بدرقه ام می کند . اگر مرا ناراحت

ببیند می گوید: ناراحت نباش! که اگر غم روزی را می خوری، خدا روزی رسان است. و اگر غم آخرت داری، خدا غمهایت را زیاد کند!

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«به او بشارت بهشت بده! و به او بگو که تو یکی از عاملان خدایی که در هر روز، پاداش هفتاد شهید برای تو خواهد بود.»

«حسین بن علاء می گوید: در خدمت امام صادق علیه السلام بودم که مردی آمد و از زنش شکایت کرد. امام فرمود: برو و زنت را بیاور! آن مرد رفت و با همسرش برگشت. امام به آن زن فرمود: شوهرت چه می گوید؟ زن گفت: خدا چنین و چنانش بکند! امام فرمود: اگر بر این حال بمانی و اخلاقت را با شویت درست نکنی، سه روز بیشتر زنده نمانی! زن گفت: می خواهم هرگز صورتش را نبینم! امام به آن مرد فرمود: دست زنت را بگیر و برو که بیشتر از سه روز زنده نمی ماند!

آن دو رفتند، بعد از سه روز آن زن از دنیا رفت»⁽³⁾

1. خانواده نمونه - مکارم الاخلاق/216 2. خانواده نمونه - مکارم الاخلاق/213

3. خانواده نمونه - الخرائج والجرائح/611/2

حقوق زن بر شوهر

1 - تهیه نیازهای روزانه غذایی و پوشاکی و مسکن همسر

2 - با اخلاق خوب با همسر برخورد کند .

3 - اشتباهات همسر را نادیده بگیرد .

4 - شبها وی را رها نکند

5 - حداقل چهارماه یکبار زن حق همبستری دارد .

«پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین مردان امت من کسانی هستند که به اهل خانه خود ستم نمی کنند و بر آنها رحم آورند و به آنها ظلم ننمایند»

نشوز زن

«علامتهای نشوز زن که باعث می شود زن از حق نفقه محروم شود: عدم تمکین از شوهر، ترک نظافت و آرایش خود، بیرون رفتن از خانه بدون اجازه شوهر»

زنان در آئینه روایات

1 - جابر گفت: نزد پیغمبر صلی الله علیه و آله بودیم که صحبت از زنان و برتری بعضی از زنان بر زنان دیگر شد . حضرت فرمود: من به شما بگویم؟ گفتیم: آری ! فرمود: «بهترین زنان شما آنان هستند که بچه زاء، بامحبت، با حجاب، عزیز در میان خانواده اش و مطیع در مقابل شوهرش، زینت کننده برای شوهرش و پوشیده در مقابل غیر شوهر باشند . آنانکه سخن شوهر را گوش داده و امرش را اطاعت نموده و در خلوت با شوهر خود را در اختیار شویش می گذارد و ...

سپس فرمود: آیا شما را از بدترین زنانان آگاه نکنم؟ گفتند:

آری بفرمائید!

فرمود: بدترین زنانان آنان هستند که در میان خانواده‌اش مطیع ولی در مقابل شوهرش مغرور و سخت است، عقیم و کینه‌ای بوده که وقتی شوهرش نیست، از زینتهای زشت دوری نمی‌کند! و هنگام خلوت با شوهر، خود را از او منع می‌کند، مانند مرکبی که از سوار شدن صاحبش جلوگیری می‌کند، عذر شوهر را نمی‌پذیرد و خطای شویش را نمی‌بخشد»⁽¹⁾

امام ششم علیه‌السلام: «بهترین زنان شما آن زنی است که هرگاه به او عطا می‌شود تشکر می‌کند و اگر به او ندهند نیز راضی باشد».

و فرمود: «بدترین زنان شما زن کم حياء، عبوس، فحاش و سخن چین است».⁽²⁾

رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله: «هرچه ایمان انسان بیشتر می‌شود، علاقه‌اش به زن نیز بیشتر می‌شود»⁽³⁾

امام ششم علیه‌السلام: «زن قابل ارزش گذاری نیست! نه خوبش و نه بدش. اما زنهای خوب ارزششان طلا و نقره نیست، بلکه او از طلا و نقره بالاتر است. و اما زنهای بد، ارزششان خاک هم نیست! خاک از او بهتر است».⁽⁴⁾

رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله: «برای زن اذان واقامه گفتن نیست. از زن، شرکت در جمعه و جماعات، عیادت مریض و تشییع جنازه، لبیک گفتن با صدای بلند در حج، باتندی بین صفا و مروه راه رفتن، دست زدن به حجر الاسود، داخل کعبه رفتن، تراشیدن موی سر،

قاضی شدن، حاکم شدن، مورد مشورت قرار گرفتن، ذبح کردن مگر در ضرورت، برداشته شده است.

او در وضو اول داخل دستها را وضوء دهد، ولی مرد از پشت دست شروع نماید، زن در هنگام نماز پاهایش را بهم بچسباند. زن حق ندارد بدون اجازه شوهر از خانه بیرون برود. و بدون اجازه او روزه مستحبی بگیرد. او نباید با نامحرم دست دهد و یا با نامحرم بیعت کند مگر از پشت لباس. او حج مستحبی را باید با اجازه شوهر بجای آورد. نباید سوار اسب شود مگر در ضرورت. ارث و دیه زن نصف ارث و دیه مرد است، هنگام نماز بر بدن زن، امام مقابل سینه او بایستد ولی در مرد، مقابل سرش بایستد، رضایت شوهر از زن، از هر شفيعی در نزد خداوند سبحان برای او بهتر است»⁽¹⁾

1. خوبی ها و بدی ها - روضه الواعظین 375/2 2. خوبی ها و بدی ها -

بحار الانوار 240/100 3. خوبی ها و بدی ها - نوادر راوندی 12/

4. خوبی ها و بدی ها - الکافی 332/5

شخصی از پیامبر صلی الله علیه و آله پرسید: ای رسول خدا! آیا برای زن جهاد نیست؟ فرمود:

«آری، زن از وقت حامله شدن تا زائیدن و تا بچه را از شیر گرفتن، ثواب مجاهد در راه خدا را دارد و اگر در این بین بمیرد، مقام شهید را دارد».⁽²⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : «اگر زن پنج نماز خود را بجای آورد و روزه ماه مبارک رمضان را بگیرد و دامن از ناپاکی نگه دارد و شوهرش را اطاعت کند، از هر دری که بخواهد می تواند داخل بهشت شود»

و فرمود: «زن صالحه از هزار مرد غیر صالح بهتر است».⁽³⁾

تربیت فرزندان

وظایف مادر نمونه نسبت به فرزندان

بعد از ادای وظیفه زن نسبت به شویش، وظیفه مهم فرزند داری مطرح می‌شود. اهم این مسئولیت بشرح زیر است:

1- انعقاد نطفه در وقتهایی که نیکو است.

2- هنگام آمیزش با طهارت بوده و مسائل سفارش شده در باره آمیزش را رعایت نماید

«امام صادق (ع): در خانه‌ای که طفلی وجود دارد، با همسر خود مقاربت نکنید، که آن طفل زناکار می‌شود و یا فرزندیکه بدنیا می‌آید، زناکار می‌شود.»

3- در ایام بارداری بر رعایت طهارت و عبادت مداومت نماید.

«شیخ مرتضی انصاری، یکی از فقها و دانشمندان بزرگ شیعه است. وقتی پس از سالها تحصیل و کوشش به مقام اجتهاد و زعامت نائل آمد، مردم به مادر شیخ تبریک گفتند که فرزندت به مقام اجتهاد و مرجعیت رسیده است. آن مادر گفت: زحمتی که من در تربیت فرزندم کشیدم، اگر به مقام پیامبری هم می‌رسید، تعجب نمی‌کردم، چه رسد به مقام اجتهاد! مردم از شنیدن این سخن تعجب کرده و گفتند: مگر در تربیت فرزندت چه کرده‌ای که دیگران تکرده‌اند؟

مادر شیخ پاسخ داد: بیان زحماتی که من در تربیت او کشیده‌ام، از حوصله شما بیرون است ولی به عنوان نمونه می‌گویم که هیچ‌گاه بدون طهارت و وضو پستان به دهانش نگذاشتم. وقتی مادر شیخ رحلت کرد، دیدند که شیخ بر بالین مادر، زار زار می‌گریه. یکی از شاگردان در مقام دلجوئی گفت: جناب استاد! شما با این مقام علمی که دارید شایسته نیست بر بالین پیرزنی این‌گونه اشک بریزید!

شیخ در پاسخ او فرمود: شما هنوز به مقام والای مادر پی نبرده‌اید! تربیت صحیح و زحمات فراوان مادر بود که مرا به اینجاسانید! «الگوهای تربیت ص 36»

4- در ایام بارداری از دعوا و درگیری و جوش و خروش پرهیزد.

روانشناسان گفته‌اند که آرامش مادر در دوران بارداری به آرام بودن اعصاب فرزند کمک شایان می‌کند و مادرانیکه در دوران حاملگی درگیری فکری و آشوبهای ذهنی دارند، فرزندان عصبانی و اهل خشونت و دعوا بدینا می‌آورند.

5- در ایام بارداری و در دوران شیرخوارگی نوزاد، از لقمه حرام واز استعمال مواد مخدر و مشروبات الکلی دوری کند.

«زنی در حالیکه کودک فلج و ناقص و کوری در آغوش داشت، نزد رسول خدا آمد، و گفت: ای پیامبر خدا! مگر نمی‌گویید که خدا عادل است و به کسی ظلم نمی‌کند؟
فرمود: آری.

زن گفت: اما خدا به من ظلم کرده و چنین کودکی به من داده است!
پیامبر لحظه‌ای درنگ نمود و سپس فرمود: آیا شوهرت هنگام آمیزش با تو، شراب خورده بود؟
زن پاسخ داد: آری!
حضرت فرمود: پس جز خودت، کسی دیگر را سرزنش نکن!»

6- در ایام بارداری از معاشرت زیاد با مردم دوری کند و بیشتر با شوهرش باشد.

ثابت شده است که اگر زن در دوران بارداری بیشتر به شوهرش نگاه کند و با او باشد، کودک شکل و شمایل پدرش را بخود می‌گیرد.

7- بعد از تولد علاوه بر گفتن اذان و اقامه در گوش کودک، و دادن عقیقه کودک، در هنگام شیردادن به نوزاد حتی المقدور با طهارت باشد.

«وقتی به امام سجاد (ع) تولد کودکی را بشارت می‌دادند، از پسر یا دختر بودنش نمی‌پرسد. بلکه سؤال می‌کرد: آیا سالم است؟ اگر می‌گفتند آری.

آنگاه می‌فرمود: الحمد لله الذی لم یخلق منی شیئا مشوها: شکر خدایی را که از من فرزند معیوبی متولد ننمود.»

«امام ششم (ع): عقیقه نوزاد بر ثروتمند و فقیر واجب است و فقیر اگر نتوانست، چنانچه بعدها برایش مقدور شد، عقیقه کند.»

«از امام ششم راجع به عقیقه سؤال شد. فرمود: گوسفند یا گاو یا شتر برای او قربانی کنند و بعد از عقیقه، بر کودک نام گذارند و روز هفتم سر او را بتراشند و به وزن مویش، طلا یا نقره صدقه دهند و اگر پسر است حیوان نر و اگر دختر است، حیوان ماده قربانی کنند.»

«امام ششم (ع): هر کودک در گرو عقیقه است. و عقیقه از قربانی واجب تر است.»

«عمر بن بزید می گوید: در سن پیری بودم که به امام صادق (ع) عرض کردم که: بخدا سوگند! نمی دانم که وقتی متولد شدم، پدرم برایم عقیقه کرد یا خیر؟ امام فرمود: الان برو و برای خودت عقیقه کن! منم در سن پیری برای خود عقیقه نمودم.»

«امام ششم (ع): مادر از عقیقه فرزندش نخورد.»

«یکی از بزرگان نقل می کند: چند روز قبل از شهادت «شیخ فضل الله نوری» در زندان با او ملاقات نمودم. به ایشان عرض کردم که پسر شما خیلی لایالی است و بر ضد شما کار می کند. شیخ شهید فرمود:

این موضوع را از قبل می دانستم. و افزود: این پسر در نجف بدنیا آمد و مادرش شیر نداشت. از این رو، مجبور شدیم که برای شیردان او زنی را پیدا کنیم. زنی پیدا شد و این کودک مدت زیادی از شیر آن زن تغذیه کرد. اما ناگهان فهمیدیم که آن زن بسیار لایالی و بی عفت است و کینه علی (ع) را به دل دارد.

از همان وقت دریافتم که سعادتمند شدن این پسر، کاری بسیار مشکل است!

8- در اسم گذاری فرزند از نامهایی که اسلام سفارش کرده است استفاده نماید.

«رسول خدا (ص): کسیکه خداوند به او چهار پسر بدهد و نام مرا بر یکی از

آنها نگذارد، بر من ظلم کرده است.»

مسئول فرهنگی سفارت ایران در نروژ:

وقتی رهبر کمونیست نروژ مسلمان شد، بعد از مدتی «آنا بریت» همسر ایشان با من تماس گرفت و گفت: می خواهم مسلمان شوم.

من شگفت زده شدم و خدا را سپاس گفتم. آنا بریت گفت: من چادر می خواهم!

گفتم: پوشیده بودن کافی است. چرا چادر می خواهی؟ (چرا که ترسیدم با جوی که در آن جا علیه چادر بود توان تحمل این سختی ها را نداشته باشد.)
اما او باز هم تأکید کرد:

می خواهم با لباس رزم زنان ایرانی که الگو و سبیل من بوده اند
شهادتین را بگویم.

به او گفتم: چه اسمی را انتخاب کرده اید؟

گفت: زینب.

گفتم چرا؟

گفت تحقیق کرده ام دیدم حضرت زینب - سلام الله علیها - زن
صبور، مقاوم و کاملی بوده است.»

**9- کودک را با خود به مساجد و مجالس سوگواری امام حسین (ع)
و دیگر مجالس مذهبی برد.**

کودکانی که در زیارتگاهها و مراسم موالید و عزاداری اهل بیت (ع) و مساجد حضور می یابند، از
برکات این مجالس مستفیض خواهند شد و علاقه به اهل بیت (ع) در وجود آنها ریشه پیدا می کند و گاه
آثار مثبت مهمی در زندگی آنها جا می گذارد.

«حضرت زهرا (س) برای اینکه فرزندانش در شبهای احیاء خوابشان نبرد، روز قبل آنها را می خواباندند
و همچنین موقع احیاء اگر فرزندی خوابش می برد، آب به صورتش می زدند. تا از فیض شب قدری
بهره نمانند.)

(امام باقر (ع) بعد از نماز صبح نمی گذاشتند نوجوانان بخوابند بلکه اگر قرآن بلد بودند می فرمودند
قرآن بخواند و هر که بلد نبود می فرمودند ذکر بگویند. و این تا طلوع آفتاب ادامه داشت)

10- خود نماز بخواند و فرزندش را هم به نماز سفارش کند.

«رسول خدا (ص): نخستین چیزی که در قیامت از زن می پرسند، نماز است و سپس درباره
شوهرش (اگر ازدواج کرده بوده) که چگونه باشوهرش رفتار می نموده است.»

11- اگر فرزند دختر است، اهمیت حجاب را در مناسبت‌های مختلف به او گوشزد نماید و نگذارد که با لباس نامناسب در کوچه و خیابان ظاهر شود.

حجاب دختر تا اندازه زیادی به حجاب مادر و طرز فکر و تقید مادر به حجاب بر می‌گردد. چه بسا مادرانی که خود حجابی دارند ولی از کودکی دختران خود را همچون عروسک! زینت و آرایش نموده و با خود در کوی و برزن و مجالس عروسی و مهمانی‌ها به نمایش می‌گذارند اما نمی‌دانند که چگونه دختر خود را از راه عفت و حیا دور کرده و او را به انحرافات سوق می‌دهند.

12- برای آموزش قرآن به فرزندش برنامه ریزی کند.

از برکات نظام جمهوری اسلامی ایران این است که صدها کودک حافظ کل قرآن و هزاران نوجوان آشنا به قرآن تربیت کرده است. مادر باید در مورد تعلیم قرآن به فرزندش همواره تأکید و جدیت داشته باشد همانطور که در مورد لباس و غذای کودکش توجه دارد.

«پیامبر (ص): هر که در کودکی قرآن بخواند، به حکمت دست یافته است.»

13- در ایام نوجوانی نظارت کامل بر معاشرت فرزندش داشته باشد.

«فرمانده نیروی انتظامی: 75 درصد انحرافات نوجوانان در بین راه مدرسه تا خانه رخ می‌دهد.»
متأسفانه جوانانی هستند که بوسیله سی دی ای فاسد و مجالس و دوستان فاسد، به فساد اخلاق مبتلا شده و در کمین نوجوانان معصوم و بی‌اطلاع هستند تا آنان را شکار کنند. لذا به مادران و پدران باید هشدار داد که تا زمانی که نوجوان به رشد عقلی بالایی نرسیده نظارت کامل و صد درصد بر معاشرت فرزندانشان اعم از دختر و پسر نموده و لحظه‌ای از آنان غافل نباشند. حاضر نشوند شبی به بهانه دوست و رفیق در خارج از خانه بمانند و یا با دوستان به مسافرت بروند و خلاصه دور از دید والدین دلسوز خود باشند. همانطور که باغبان مدتها زحمت می‌کشد تا گل‌هایش به ثمر برسند والدین باید از راحتی خود چشم‌پوشند و مواظب روحيات فرزندانشان باشند.

14- به فرزندانشان محبت کند تا گول محبت‌های ظاهری دیگران را نخورند. ولی در محبت زیاده روی نکند!

«رسول خدا(ص): کسیکه فرزندش را ببوسد یک حسنه دارد و اگر او را خوشحال کند، روز قیامت خدا او را خوشحال می کند و کسیکه به فرزندش قرآن بیاموزد، روز قیامت پدر و مادر کودک را ندا نموده و دو حله بهشتی از نور، بر تن آنان می نمایند که از نورش صورت اهل محشر روشن می شود.»

«رسول خدا(ص): فرزند صالح گلی از گلهای بهشت است.»

«رسول خدا(ص): کسیکه خدا به او دختری بدهد و او را اذیت نکند و او را کوچک نشمارد و فرزندان پسر را بر او ترجیح ندهد، خدا بخاطر همین دختر، او را به بهشت می برد.»

اگر چه اکثر مادران به فرزندان شان محبت دارند و کم هستند مادرانی که بخاطر لذات نامشروع، فرزندان شان را مورد آزار و اذیت قرار می دهند ولی باید این محبت متعادل باشد و اگر از حد خود خارج شد، عواقب سوئی ایجاد می نماید. محبتها و تنبیه ها و تشویق ها باید عادلانه باشد و از حد خود تجاوز ننماید و الا آثار خطرناکی بر روحیات فرزند وارد می کند. به نامه یک فرزند بزهکار که از بازداشتگاه برای مادرش ارسال نموده توجه کنید:

«این نامه ای است که یک پسر بزهکار از زندان برای مادرش نوشته است:

مادر! امروز هنگامی که با دو نفر از دوستانم در یکی از خانه های نارمک تهران سرگرم دزدی اثاث خانه ای بودیم، توسط پلیس دستگیر شدیم و چون برای بار دوم می خواهند مرا به جرم دزدی به زندان ببرند، می خواهم امشب از این گوشه بازداشتگاه با تو درد دل کنم و بگویم:

تو گناهکاری! تو باعث تمام بدبختی های من هستی! تو خیلی مرا دوست داشتی و همین محبت کور کورانه مرا به روز سیاه نشاند. آن روز که پدرم به این خاطر که دست در جیبش کرده بودم، می خواست مرا تنبیه کند ولی تو جلو دوییدی و نگذاشتی که او مرا تنبیه کند و گفتی: این پسر کوچولوی من است! و هر دفعه این صحنه تکرار شد!

مادر! من شبها دیر به خانه می آمدم، اما تو چیزی از من نمی پرسیدی، حتی این موضوع را از پدرم پنهان می کردی! تو مرا از معاشرت با جوانان هرزه منع نکردی و حتی وقتی فهمیدی که من دزدی می کنم، مانع من نشدی و فقط گفتی: کاری نکن که پدرت بفهمد!

مادر! من تو را می بخشم، اما آنچه در حق من کردی، در باره برادر کوچکم نکن!»

آثار سوء بی توجهی والدین در تربیت فرزندان شان را باید در کوچه و بازار و در بدحجابی و لنگاری دختران و در پوشیدن لباسهای غربی پسران و در ایجاد مزاحمت های خیابانی برای دختران و در زندان آنها و آثارهای دزدی و قتل و تشکیلات باندهای مخوف و باندهای فساد اخلاق به وضوح مشاهده نمود! که گاهی پدر و مادر یک جوان قاتل انگشت به دهان می گیرند که چرا این جور شد؟! چطور

فرزندما مرتکب این قتل و جنایت شد؟؟ در حالی که عامل اصلی جرمهای جوانان وادین هستند. آنها در تربیت فرزندشان کوتاهی کردند. و باید خودشان را سرزنش نمایند.

15- خود راستگو و متواضع و سخاوتمند و عقیف و با حجاب و شوهر دار و طالب علم و امانت دار و اهل صله رحم و... باشد تا فرزندانش نیز این چنین باشند.

«وقتی در قم، مادر سه شهید در تشییع فرزند سومش حاضر شده بود، در میان بانوان و در مقابل جنازه فرزند شهیدش، ایستاد و سخنرانی کرد. نخست خطاب به جنازه، این بیت را خواند: بشکست اگر دل من بفدای چشم مست سر خم می سلامت، شکند اگر سبویی یعنی: امام به سلامت باشند، دل شکسته ام به فدای چشمهای تو. بعد چنین گفت:

پسرم! نور دیده ام... سومین پسر من بودی که تو را نثار راه قرآن نمودم. امروز، نخستین روز بهار به دیدار گل ارغوانی و پرپرآمده ام، پیکر دوبرادر شهیدت را سال قبل دیدم، برای دیدار پیکر تو، نخست اجازه نمی دادند، ولی وقتی دیدند، صبر و استقامت من خوب است، اجازه دادند، من وقتی پیکر تو را دیدم، از ته دل خشنود شدم که (به دلخواه من شهید شدی) زیرا دلم می خواست تو در راه خدا قطعه قطعه شوی و چنین شد.

سپس این بانوی شجاع دستهایش را بطرف آسمان بلند کرد و چنین گفت: خدایا! تو را شکر و سپاس می گویم که فرزندم در این آزمایش الهی، این گونه، سرافراز و پیروز و رؤسفید، بیرون آمد...»

16- آئین شوهر داری را به دخترانش آموزش دهد.

مادر باید شوهر داری را به دخترانش یاد دهد تا آنها با استفاده از تجربیات چند ساله او زندگی موفق داشته باشند.

«وقتی قرار شد که ایاس دختر عوف به خانه شوهر برود، مادرش او را این چنین نصیحت کرد: دخترم! تو از خانه ای که با آن انس گرفته ای به خانه ای ناآشنای روی. پس در برابر همسرت فروتن باش تا با او انس بگیری. و برای اینکه پشتیبان و کمک کار داشته باشی به این اندرزها عمل نما! اهل قناعت باش. دستورهای همسرت را بشنو و انجام بده. در برابرش خود را آراسته کن تا وقتی بتو نگاه می کند ناراحت نشود. خود را معطر کن تا بوی تو برایش بهترین بو باشد. هنگام گرسنگی از او با غذا پذیرائی کن زیرا در هنگام گرسنگی انسان در هیجان و ناراحتی است. هنگام استراحت او را یاری کن زیرا ممکن است از بی خوابی خشمگین شود. در نبودنش از مالش نگه داری کن. در کارها به او کمک نما. اسرار او را فاش نکن و گرنه مطمئن باش که در امان نخواهی بود. هنگام ناراحتی او نخند و هنگام خوشحالی او ناراحت نباش.»

17- اگر خواستگار مؤمن و خوش اخلاقی برای دخترش آمد، مانع تراشی نکند.

طبق آمار تازه، در حال حاضر 3/5 میلیون دختر شوهر نکرده در ایران زندگی می کنند. و همین آمار درباره پسران مجرد نیز صدق می نماید. راستی با وجود غریزه جنسی در جوانان و وجود همسران هم شأن چرا باید این جوانان مجرد زندگی بکنند و گرفتار آثار سوء مجرد بودن باشند؟ آیا غیر از رسم و رسومات غیر اسلامی و غیر واقعی، مانع دیگری است؟ مهریه های بالا! خرج های سنگین! بهانه های مختلف! که متأسفانه به خانواده های متدین و مذهبی هم سرایت کرده است و حتماً باید در تالارها و هتل های گران قیمت مراسم را برگزار نمایند. ولی اسلام عزیز این رسومات را قبول ندارد.

«امام رضا(ع): اگر مؤمنی به خواستگاری دختری برود و پانصد درهم جهت مهر پیشنهاد کند ولی آنان بیشتر بخواهند و این مقدار را نپذیرفته به او دختر ندهند، بر او ستم کرده و خداوند پدر آن خانواده را از حورالعین محروم می کند»

و پیامبر(ص) فرمود: اگر کسی که از دین و اخلاقش راضی هستید به خواستگاری بیاید و دختر ندهید، فساد بزرگی پدید می آید!

18- فرزندان را به ازدواج هم شأن خودشان دریاورد.

«دختر و پسر از خانواده متدین باید با هم شأن خود ازدواج کنند و دختر و پسر از خانواده بی اعتنا به دین نیز همچنین.

«والطیبات للطیبین والخبیثات للخبیثین» نور 26

دختر پاک و مؤمن برای پسر پاک و مؤمن و دختر ناپاک و بی دین برای پسر ناپاک و بی دین لایق هستند.»

19- دخترش را به فاسق و فاجر و شرابخوار شوهر ندهد!

مادر نباید گول عناوین و ظواهر و پول و ثروت داماد و خانواده اش را بخورد و بدون توجه به رعایت مسائل اخلاقی از طرف داماد، دخترش را به خانه آلوده بفرستد.

«دختری بعد از دوماه عروسی به خانه پدر برگشت و اعلام کرد که متوجه شده شوهرش معتاد است و او بزور طلاهایش را گرفته و فروخته است. و با گریه می گفت که بعد از دوماه بیوه شدم!

اگر علت این مسئله بررسی شود مشخص می شود که متأسفانه پدر و مادر دختر در هنگام خواستگاری داماد! بفکر نماز و تدین داماد نبودند و فقط چشم به ظواهر زندگی او و قدرت مالی و قیافه ظاهری او داشته اند

لذا باید تاوان سنگینی را برای این بی توجهی بپردازند!»
«پیامبر(ص): کسیکه دخترش را به بی دین شوهر بدهد، روزی هزار بار لعنت بر او نازل می شود.»
«امام رضا(ع): اگر دختر به شرابخوار بدهید، گویا او را به زنا واداشته اید!»

و...

وظایف مردان:

1- انتخاب همسری شایسته برای خود.

او باید برای خود زنی را انتخاب کند که علاوه بر زیبایی ظاهری و مهریه کم، دارای اخلاق حمیده و ایمان و تقوا باشد. زیرا او قرار است مادر فرزندان او شود پس ببیند چه کسی را برای این کار انتخاب می کند.

«امیر مؤمنان علی(ع): در آخر الزمان که نزدیک قیامت و بدترین زمانهاست، زنانی پیدا بشوند که خیابان گرد، از دین بیگانه، دنباله رو فتنه ها و هوسها و پیرو شهوات و شتابان بسوس لذتها و حلال کنده حرامها باشند! اینان به دوزخ گرفتار ابدی شوند.»

«رسول خدا(ص): از گلهای لجنزار پرهیزید! گفتند: گلهای لجنزار چیستند؟ فرمود: زنان زیبا که در خانواده های پست و بد تربیت شده اند.»
«از جمله دعاهاى رسول خدا(ص) این بود: خدايا! بتو پناه مى برم از زنیکه قبل از اینکه پیرشوم مرا پیر کند!»
«امام صادق(ع): زن قلاده است پس دقت کن چه قلاده ای به گردنت می بندی!»

2- دوری از انحرافات اخلاقی قبل و بعد از ازدواج

3- رعایت سفارشات اسلام در مورد آمیزش جنسی

«آمیزش در مواقع و حالات زیر چنانچه منجر به انعقاد نطفه شود مکروه بوده و آثار زیانباری را

در پی دارد:

روبه قبله و پشت به قبله، هنگام هلال و بدر و محاق ماه (شب چهارده) - در برابر آفتاب - عریان - ایستاده - در اول و وسط و آخر ماه که باعث جنون و جذام و صرع در مادر بچه می شود - بعد از ظهر که

موجب قیچی می شود - صحبت کردن موقع آمیزش که موجب لال بودن بچه می شود - نگاه کردن به عورت زن که موجب کوری فرزند می شود - قرآن خواندن با حال جنابت - با یک دستمال تمیز کردن زن و شوهر خود را که باعث جدایی زن و شوهر می شود - نزدیکی در شب عید فطر که باعث شرور شدن بچه می شود - نزدیکی شب عید قربان که باعث نقصان در انگشتان بچه می شود - در زیر درخت که کودک قاتل می شود - بین اذان و اقامه - شب نیمه شعبان که کودک زشت می شود - دوازده ماهه به آخر ماه - بالای پشت بام - در کشتی - بعد از جنب شدن - در حال حیض - شب چهارشنبه - در موقعی که کودک در خانه باشد»

4- کمک به همسر برای رعایت آداب ولادت و نامگذاری و ولیمه

«از امام ششم راجع به عقیقه سؤال شد. فرمود: گوسفند یا گاو یا شتر برای او قربانی کنند و بعد از عقیقه، بر کودک نام گذارند و روز هفتم سر او را بتراشند و به وزن مویش، طلا یا نقره صدقه دهند و اگر پسر است حیوان نر و اگر دختر است، حیوان ماده قربانی کنند.»

«رسول خدا (ص): کسیکه خداوند به او چهار پسر بدهد و نام مرا بر یکی از آنها نگذارد، بر من ظلم کرده است.»

«رسول خدا (ص): فرزند بر پدر حقوقی دارد و پدر نیز بر فرزند حقوقی دارد. اما حق پدر بر فرزند آنستکه در هر چیزی بجز معصیت، مطیع پدر باشد. و حقوق فرزند بر پدر آنستکه برای فرزندش نام نیکو بگذارد و ادب نیکو به او بیاموزد و قرآن را به او تعلیم نماید.»

«روایت شده وقتی به امام سجاد (ع) بشارت ولادت را می دادند، از پسرو یا دختر بودنش سؤال نمی کرد، بلکه می پرسید: آیا سالم است؟ و هنگامیکه می گفتند: آری! می فرمود:

الحمد لله الذی لم یخلق منی شیئاً مشوهاً. شکر خدایی را که فرزند مرا معیوب متولد نفرمود.»

«امام هفتم (ع): اولین نیکو انسان به فرزندش، گذاشتن نام نیک بر او است.»

5- محبت به فرزندان و همراه بردن فرزندان به تفریحات سالم

محبت والدین به فرزندان باعث استحکام خانواده می شود و چشم آنها را بر محبت های ظاهری خارج از خانه می بندد.

«رسول خدا (ص): کسیکه فرزندش را ببوسد یک حسنه دارد و اگر او را خوشحال کند، روز قیامت خدا او را خوشحال می کند و کسیکه به فرزندش قرآن بیاموزد، روز قیامت پدر و مادر کودک را ندا نموده و دو حله بهشتی از نور، بر تن آنان می نمایند که از نورش صورت اهل محشر روشن می شود.»

«رسول خدا(ص): خداوند دوست دارد که آنچنان بین فرزندان با عدالت رفتار نمائید که حتی' در بوسیدن آنها نیز مساوات باشد.»

«امام ششم(ع): همانا خداوند بر بنده ای که علاقه زیاد به فرزندش دارد، رحم می کند.»

«پیامبر(ص): بچه هارا دوست بدارید و بر آنها ترحم داشته باشید.»

«امام هفتم(ع): خدا در چیزی همانند غضب برای کودکان و زنان غضب نمی کند.»

«سعد بن معاذ»

»

5- استفاده از درآمد حلال برای خورد و خوراک خانواده

لقمه حلال در تربیت سالم انسان نقش مهمی دارد همانگونه که لقمه های حرام در انحراف انسانها آثار مهمی دارد.

«در حدیث قدسی است که ایمان ده جزء دارد و هفت جزئی کسب درآمد حلال است»

«در حدیث قدسی است که کسیکه اهمیت نمی دهد از چه جایی درآمد کسب کند، منجم اهمیت نمی دهد که او را از چه دری وارد جهنم نمایم!»

رسول خدا: هر که از حلال بخورد ملکی بر بالای سرش بایستد و برایش استغفار کند تا زمانی که از غذا دست بکشد.»

6- آشنا کردن فرزند با خدا و آموزه های مذهبی

برای پرورش حس مذهبی فرزندان باید چند مرحله را طی کرد:

- 1- آنها را با استدلال ساده با خدا آشنا نمائیم.
- 2- خدا را با صفات نیکویش مانند رحمان و رحیم و آمرزنده بودن معرفی کنیم.
- 3- از دوستی خدا با آنها حرف بزنیم. «ای پیامبر بگو: اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا هم شما را دوست داشته و گناهانتان را بامرزد و خدا آمرزنده و مهربان است.» آل عمران 31
- 4- نوجوانان را به عبادات واجب و مستحب عادت داده و نماز را از هفت سالگی به آنها آموزش دهیم.

اگر پرورش مذهبی نوجوان از دوازده سالگی بدرستی انجام پذیرد، او در 16 سالگی یک فرد معتقد و با ایمان خواهد بود و با این احساس می تواند در مقابل تمایلات نفسانی و شهوات، مقاومت کند و از تندرستی و طغیان برکنار بماند. اما برعکس، نوجوانی که احساسات مذهبیش مورد حمایت و پرورش قرار نگرفته و احیاناً سرکوب شده باشد، نوجوانی که خواهش معنویش ارضاء نگشته و نور ایمان، ضمیرش را روشن ننموده باشد، در 16 سالگی محکوم تمایلات غریزی و شهوی خواهد بود و عواطف مذهبی پرورش نیافته اش قادر نیست او را در مقابل انحرافات ایمنی بخشد.

عبادات واجب و مستحبی که در اسلام تشریع شده و همچنین دعا و نیایش در پیشگاه الهی از عوامل مؤثر در تحکیم دوستی و محبت پروردگار است. نماز ارتباط دهنده انسان به خالقش می باشد. نماز گزار روزی چند بار به پیشگاه خدا می رود و مراتب دوستی خود را بامحبوبش تجدید می کند.

اگر گناہانی کرده آنها را بوسیله نماز پاک می کند و اگر چند قدمی از خدایش دور شده، بوسیله نماز بعدی به خدایش برمی گردد. خدای واقعی آنقدر رحمت و عطف دارد که باب توبه بر روی همه گشوده است. اگر انسان آلودگی پیدا کرد، راه بازگشت به پاکی و خدا باز است. حتی اگر توبه را شکست و باز آلوده شد، باز هم راه بازگشت دارد و باصطلاح: اگر صدبار توبه شکستی باز آی! خالقی که در گرفتاریها و سختیهای زندگی، تکیه گاه انسان است.

علی 7 می فرماید: «ای اَمَنْ عَلَیْهِ مُعَوَّلٍ! ای تکیه گاه من! ای اَمَنْ إِلَیْهِ شَكُوتُ أَخَوَالِی!» ای کسی که گرفتاریهایم را فقط به او می گویم. این دین صحیح و ایمان واقعی است که انسانها را از انحرافات و آلودگیها دور و پاک کرده و آنها را سعادتمند می نماید.

اما بدبختانه دنیای امروز به تمایلات مذهبی جوانان نه تنها کار ندارد بلکه با انواع برنامه های انحرافی این حس را در میان جوانان از بین می برد. دنیای غرب آنطور که برای یک کالای صنعتی سرمایه گذاری کرده و اهمیت قائل می شود، برای تربیت صحیح و پرورش حس مذهبی ارزش وارجی قائل نمی شود.

7- تربیت فرزند بر اساس تربیت دینی

اولین نکته برای آرامش خانواده و دوری از رفتارهای ناپسند جوان، شناخت روان جوان و آگاهی از مقتضیات جوانی است. فرزند جوان، مطابق میل طبیعی، عاشق استقلال و تشخص است. می خواهد هرچه زودتر خود را از محدودیتهای دوران کودکی رها سازد و به گروه بزرگسالان بپیوندد و مانند آنان مستقل باشد. او خواسته خود را بر زبان نمی آورد! ولی اگر به مقصود خود نائل نشود و به حق طبیعی خود، دست نیابد، سرکشی و طغیان می کند، به کارهای غیر عادی دست می زند، بد رفتار و تندخو می شود و با زبان حال می گوید:

به شخصیت من احترام بگذارید! مرا مستقل و آزاد بشناسید! با من همانند یک فرد بزرگ برخورد کنید!

در سخن پیامبر 6 است که فرمود: «فرزند، هفت سال آقا است. هفت سال بنده است و هفت سال هم وزیر است».

طفل هفت سال اول بر پدر و مادرش حکومت می کند! زیرا فکرش نارسا و جسمش ناتوان است. پدر و مادر باید با دیده رأفت به او نظر کنند و ناچارند که خواسته های او را برآورده سازند.

در هفت سال دوم، تغییرات قابل ملاحظه ای در تن و روان کودک پدیدمی آید. جسمش قوی می شود و درکش رشد می کند و تا اندازه ای خویها و بدیها را می فهمد. لذا مورد مؤاخذه والدین و مربی و آموزگار قرار می گیرد. و چون عقلش بخوبی شکفته نشده و صلاح و فساد خود را به درستی تشخیص نمی دهد، پدر و مادر آمرانه به او تذکر داده و او باید فرمان والدین را اطاعت کند.

اما در هفت سال سوم نشانه های جوانی و بزرگسالی در او پدیدمی آید. لذا احساس مسئولیت می کند و در تدبیر زندگی همکار والدین می باشد.

از بکار بردن کلمه وزیر چند نکته را می فهمیم:

الف - جوان تشخص طلب و استقلال جواست.

ب - نباید با او آمرانه برخورد کرد.

هیچ چیز بیش از حق رأی در تربیت آنان مؤثر نیست. باید در خانه و مدرسه به آنها حق اظهار عقیده داده شود. البته استقلال دادن به جوان به این معنا نیست که وی در تمام اعمالش آزاد باشد تا به میل خود به هر محیط فاسدی برود، زیرا جوان که عقلش نسبت به احساساتش ضعیف است، همواره در معرض سقوط قرار دارد. جوان اغلب پایان کار رانمی بیند و از تشخیص بسیاری از بدیها و خوبیها عاجز است. پس مراد از وزیر بودنش آن است که هم شخصیتش مورد احترام باشد و هم اختیار صد در صد نداشته باشد، بلکه تصمیم نهایی با والدین است.

سختگیری بی مورد، زورگویی و ستم، تعدی و خشونت والدین نسبت به جوان یکی از دو نتیجه را به بار می آورد:

الف - جوان بر اثر فشارهای طاقت فرسای روحی و نظارتهای خسته کننده والدین، نیروی مقاوت خود را از دست داده و تسلیم شرائط موجود می شود. او اگر چه سازگار و سربزیر می شود ولی استعدادهای خود را از دست می دهد و یک انسان نالایق بار می آید.

ب - جوان در مقابل سختگیری ها می ایستد که در نتیجه باعث اختلاف در خانواده می شود. عریضه ها و فریادها، تندی و خشونت، اشک و زاری، هیجان و ناراحتی برنامه عادی چنین خانه هایی خواهد بود! بعضی پدران بخاطر عقده خود کم بینی، خشن و تندخو هستند. برای ابراز قدرت در خانه، با اهل منزل بد رفتاری می کنند، فریاد می کشند، دشنام می دهند. گاهی بچه ها را کتک می زنند! و گاهی در محیط منزل ایجاد رعب و هراس می کنند! لغزش یا اشتباه کوچک را بزرگ تلقی کرده و چشم پوشی نمی کنند. مثلاً پدر اگر بخواهد بخوابد، انتظار دارد که همه اهل خانه ساکت باشند و اگر صدایی بلند شود، طوفان پیاپی می کند! ولی اگر دیگران خواب باشند، استراحت دیگران برایش ارزشی ندارد! کودکان این خانه ها بر اثر سختگیری بی مورد والدین، خشمگین و عصبی بار می آیند و همواره در خود احساس حقارت نموده و این حس بصورت عقده در آنها باقی می ماند!

البته تا کوچک هستند نمی توانند در مقابل رفتار خشن پدر نیرومند خود عکس العملی نشان دهند، اما زمانی که پا به سن جوانی می گذارند، برای اینکه در خانه بخاطر عقده حقارت خود، ابراز وجود کنند، قانون خانواده را به محل مشاجره و ناسازگاری تبدیل کرده و کار به آنجایی کشد که فرزند در مقابل پدر می ایستد! راه حل این معضل به دو طرف برمی گردد. دو طرف باید خودسری و لجاج را ترک کنند و از تمایلات نادرست خویش چشم پوشند تا بتوانند با همکاری یکدیگر مشکلات را حل کنند.

در بررسی روی 105 پسر و دختر جوان که خلاف بزرگی را انجام داده بودند، متوجه شدند که تقریباً 91

درصد جوانان مجرم از اختلالات عاطفی شدید رنج می برند. یعنی هم از حیث عاطفی مورد بی مهری قرار گرفته بودند و هم احساس ناامنی و حقارت داشتند!

عکس العمل والدین در برخورد با خلاف فرزندشان!

چنانچه فرزند عمل خلافی را انجام داد چگونه باید با آن برخورد نمود؟ مثلاً خانمی در تماس با مشاوره اظهار داشت که مدتی است، متوجه شده که پسر دبیرستانیش استمناء می‌کند! تکلیف این مادر چیست؟ در پاسخ باید گفت که مراحلی در برخورد با این خلفها وجود دارد که اگر رعایت شود شاید موفقیت آمیز باشد. یکی مسئله توجه به ازدواج جوانان است که در هنگام نیاز جنسی آنان، باید بفره راه و چاره بود و دیگری آشنا کردن آنها با حرام و حلال اسلام و اینکه این اعمال، چقدر زشت بوده و عواقب بد دنیوی و اخروی دارد و در غیر این دو مورد نیز باید مراحل تشویق و تنبیه برای ترک این اعمال انجام شود.

«در روایت است که پسران وقتی به شش سالگی رسیدند نباید در یک بستر بخوابند.»

«کودکت را تا هفت سال آزاد بگذار سپس هفت سال مداوم با او کار تربیتی بکن. اگر به تربیت تن داد سعادت مند است والا در او خیری نیست!»

8- تأکید بر نماز خواندن فرزند

«وامر اهلك بالصلوة واصطبر علیها» طه 132

یعنی خانواده ات را امر به نماز نما و بر این مسئله مداومت کن.

مسئله نماز از مهمترین نشانه‌های تربیت صحیح است. در خانه‌ای که والدین نماز خوانده و تا کودک به سن بالا برسد مرتب او را به خواندن نماز امر می‌نمایند، امید به هدایت و سعادت فرزند هزاران بار بیشتر است تا خانه‌ای که اگر چه پدر و مادر خود اهل نمازند ولی فرزندان خود را رها کرده‌اند و با اصطلاح آنان را آزاد گذاشته‌اند تا خود مسیر درست را انتخاب نمایند و این بزرگترین اشتباه سرپرست خانواده است که نوجوانی را که اصلاً نمی‌تواند خیر و صلاح خود را تشخیص دهد و از طرفی نماز زحمتی برای اوست، آزاد بگذارند به این امید که روزی برسد که خود نوجوان به نماز گرایش پیدا کند!

خداوند در قرآن کریم به پدران دستور می‌دهد که خود و خانواده خود را از جهنم نجات دهید:

«یا ایها الذین آمنوا قوا انفسکم واهلیکم نارا و قودها الناس و الحجاره» تحریم 6

ای مؤمنین! خود و خانواده تان را از آتش جهنم دور نگه دارید.

«رسول خدا (ص): در هفت سالگی فرزند را به خواندن نماز تمرین دهید و در ده سالگی در صورت نماز نخواندن، بر آنان سخت گرفته شود و حتی آنان را با زدن هم شده به نماز وادار کنید.»

9- نظارت کامل بر معاشرت فرزندش

«امام پنجم(ع): با کسی معاشرت کن که تو را می‌گریاند و خیر خواه توست! و با کسی که تو را می‌خنداند و فریب می‌دهد، معاشرت منما!»

«امام هفتم(ع): از مواضع تهمت و شک پرهیزید و حتی 'در کوچه با مادر خود نایستید! زیرا همه نمی‌دانند که این زن مادر توست!»

«علی(ع): بدترین رفیق کسی است که معصیت خدا را در نظر تو، خوب جلوه دهد!»

«امام سجاد(ع): با چند رفیق رفیق نباش! 1- دروغگو که مثل سراسر تو با دروغهای خود، تو را فریب می‌دهد و دور را برای تو نزدیک و نزدیک را برای تو، دور می‌کند. 2- فاسق که تو را به یک وعده غذا بلکه کمتر، می‌فروشد! 3- بخیل که تو را در هنگام سختی، رهامی کند. 4- احمق که می‌خواهد بتو سود برساند ولی زیان می‌رساند.»

10- نظارت بر استفاده فرزندان از رسانه‌های صوتی و تصویری و رایانه و استفاده از موسیقی مبتذل و شرکت در پارتی‌های منحرف کننده

- 1- «پیامبر اسلام(ص): غنا(موسیقی حرام) پلّه کان زنا است.»
- 2- «امام صادق(ع): خبیث‌ترین مخلوق خدا، غنا(موسیقی حرام) است. و بدترین مخلوق خدا غنا است که باعث فقر و نفاق می‌شود.»
- 3- «امام صادق(ع): خانه‌ای که در آن غنا(موسیقی حرام) باشد، از فاجعه ایمن نمی‌باشد و دعا در این خانه مستجاب نمی‌شود و ملائکه به این خانه وارد نمی‌گردند.»
- 10- «امام خمینی: از جمله چیزهایی که مغز جوانها را تخریب می‌کند، موسیقی است... انسان را از جدیت بیرون می‌برد. یک جوانی که عادت کرده روزی چند ساعت را با موسیقی سروکار داشته باشد، از مسائل جدی به کلی غافل می‌شود.»

ضعف اعصاب و اختلال حواس و بی‌ارادگی از عوارض موسیقی

«دکترOLF آدلر، پروفیسور دانشگاه کلمبیا می‌گوید: بهترین و دلکش‌ترین نواهای موسیقی، شوم‌ترین آثار را روی سلسله اعصاب انسان باقی می‌گذارد.»

«دکتر آلکسیس: اصولاً شنیدن موسیقی و کنسرت، در اعصاب اثر تخریبی ایجاد می‌کند. این اثر گاهی آنچنان شدید است که شنونده را مانند افراد بهت زده می‌سازد و لذت فوق العاده‌ای که افراد از آن می‌برند از همین اثر تخریبی است و روشن است که اینگونه تخریب‌ها زیانهای فراوانی دارد و اگر شدت یابد گاهی ممکن است عقل و اندیشه را اسیر جذبه آهنگهای تند موسیقی کند و دیگر نتواند خوب و بد را از هم تشخیص دهد و بی‌پروا دست به حرکات و اعمال ناشایست بزند و در آن حال نتواند به عواقب وخیم آن بیاندهد.»

گاهی موسیقی باعث جنایت می‌شود.

11- جدیت در امر ازدواج فرزندان

«رسول خدا(ص): اگر فرزند خواستار ازدواج باشد و پدر توانائی مخارج ازدواج او را دارد ولی امتناع کند و فرزند مجردش به معصیت و گناه آلوده شود، معصیت او را در نامه عمل پدرش می‌نویسند.»

12- جدیت در امر یاد دادن قرآن و آداب اسلامی مانند:

آداب معاشرت، آداب خوردن و آشامیدن، آداب ازدواج، آداب تجارت و معاملات، تاریخ اسلام و تاریخ ایران و صدها مورد اطلاعات مفیدی که براساس آنها، اعتقادات و روش زندگی فرزندان بنا نهاده می‌شود.

«یکی از مؤمنین می‌گفت که وقتی ما بچه بودیم در روستا زندگی می‌کردیم، پدرمان ملائی را از شهر آورد و خرج مسکن و غذا و حقوقش را به عهده گرفت تا او در چندماه بما قرآن بیاموزد. و او هم این کار را انجام داد و ما دوبرادر قرآن را در کودکی فرا گرفتیم»

13- رعایت پوشش کامل در موقع عمل زناشوئی

«مشاهده عمل زناشوئی والدین، پوشش نامناسب محارم و... از عوامل انحراف فرزندان است.»

«جوان 27 ساله‌ای که پس از سرقت جواهرات و ربودن دختر چهارده ساله و تجاوز و تجاوز به برخی از آنان دستگیر شده بود، پس از محاکمه در دادگاه 142 کیفری یک تهران، به دو بار اعدام و سه سال زندان و تعزیر و پرداخت مهرالمثل محکوم شد.

بر اساس تحقیقات بازپرس، این جوان دارای انحرافات اخلاقی بوده و بر اساس اعترافات خودش، در گذشته، وی بارها مورد سوءاستفاده افراد قرار گرفته است.

به گزارش خبرنگار قضایی، دستگیری متهم به دنبال اعلام شکایت بستگان یک دختر هشت ساله به مأموران حوزه انتظامی 28 تهران صورت گرفت. با طرح این موضوع، پرونده‌ای در دادسرا تشکیل شد و بازپرس دستور داد در این باره بیشتر تحقیق شود.

مأموران با کمک دختر بچه به محل رفتند و پس از چندروز پیگیری، خانه «مصطفی» را شناسایی و او را دستگیر کردند. متهم در بازجویی به ربودن چهارده دختر بچه و سرقت طلاهای کودکان معصوم و تجاوز به برخی از آنان اعتراف کرد.

این جوان منحرف، در بیان علل انحراف اخلاقی خویش گفت: در خانواده من مسائل خلاف زیادی وجود داشت، به طوری که من ارتباط‌های آمیزشی و روابط جنسی پدر و مادر را مشاهده می‌کردم و آنها ابایی از این موضوع نداشتند! پدر و مادرم، بعضی وقتها بدون لباس در برابر من ظاهر می‌شدند و این مسائل مرا تحریک می‌کرد و به انحراف اخلاقی سوق می‌داد... طبق نظر صریح کارشناسان روانشناسی کودک، تماشای صحنه‌های مهیج جنسی، چه در خانواده و چه در فیلم‌های سینمایی و... مانند دادن چلوکباب به یک نوزاد است، چرا که با این تحریکات، کودک در معرض بلوغ زود رس قرار می‌گیرد و حساسیت و کنجکاوی او را به روابط بزرگترها بویژه پدر و مادر بر می‌انگیزد. و از این جاست که زمینه‌های انحراف اخلاقی کودکان و نوجوانان آغاز می‌گردد.»

14- شرکت در نماز جمعه و جماعت و مراسمات دینی به همراه فرزندان

پدرانی که خود در مجالس معنوی شرکت می‌کنند و فرزندان خود را نیز به همراه می‌برد، می‌تواند امیدوار باشد که آینده فرزندان، از نظر دوری از انحرافات اخلاقی، آینده سالمی خواهد بود. ولی پدرانی که خود هیچگاه پا به مسجد و عبادتگاه الهی نگذاشته‌اند و غرورشان اجازه نمی‌دهد که در مقابل پروردگارشان سجده نمایند، چگونه امید دارند که فرزندان خوبی و سالمی تربیت کنند؟ مسجد محلی است که در آن انسانهای والا تربیت می‌شود.

مسجد سنگر اسلام است. مسجد محل ملاقات مؤمنین و وحدت و صمیمیت آنان است. اگرچه گاهی افراد منافق هم در مسجد پیدامی‌شوند یا افرادی که از شرکت در مسجد مقاصد شومی را در ذهن دارند ولی اکثر نمازگزاران کسانی هستند که بدون قصد دنیایی و فقط برای اطاعت از خدایشان در مسجد و مراسمات مذهبی حضور پیدامی‌کنند و خداوند هم طبق وعده‌هایی که داده است در دنیا و آخرت از آنان حمایت می‌کند:

«ان الله يدافع عن الذين آمنوا» حج 39
خداوند از مؤمنین دفاع خواهد کرد.

حجاب زن

یکی از دستورات مهم قرآن کریم درباره زنان، در مورد لزوم حجاب آنان است. حجاب زن به هیچ عنوان علامت عقب ماندگی یا اسارت و یا زیر دستی او نیست بلکه چون زن مانند گوهر گرانبهائی است که باید از دستبرد دزدان در امان بماند لذا بوسیله حجاب، هم حفظ می شود و هم ارزشش افزون می گردد و هم در این آزمایش الهی سربلند بیرون می آید. از جمله آیات قرآن کریم درباره حجاب آیات زیر است.

آیه اول: «ای پیامبر! به زنان با ایمان بگو: چشم های خود را (از نگاه هوس آلود) فروگیرند و دامان خویش را حفظ کنند و زینت خود را جز آن مقدار که نمایان است، آشکار ننمایند و اطراف روسری های خود را بر سینه خود افکنند (تا گردن و سینه با آن پوشانده شود) . . .»⁽⁴⁾

آیه دوم: «ای زنهای پیغمبر! شما مثل افراد عادی نیستید . بایستی مراتب تقوی و پارسایی را کاملاً رعایت نموده و بدون کم و زیاد، تمام دستورات خدا را عملی کنید . بنابراین اگر واقعاً شماها پرهیزکار و خداترسید، پس در گفتار تان نرمی و فروتنی نکنید و صدای خود را نازک ننمائید تا اشخاصی که دلشان مریض است و اسیر دست شهوتند، از صدای نرم و نازک شما تحریک نشده و میل و طمع به شما نکنند و در وقت لزوم باید طوری بادرستی

1. خوبی ها و بدی ها - الخصال 2/585. خوبی ها و بدی ها - مکارم الاخلاق/234

3. خوبی ها و بدی ها - ارشاد القلوب 1/175. 4. سوره نور، آیه 31.

و خوشونت صحبت کنید که پسند خدا و رسول بوده و موجب فتنه و لغزش و میل و تحریک مردم نشود. و باید در خانه‌های خود قرار گیرید و زینتهای خود را اظهار نکنید همانطور که کافران پیشین خود را به نمایش می گذاشتند و نماز را برپا دارید و زکات بدهید و از خدا و رسول اطاعت نمائید.»⁽¹⁾

آیه سوم: «وقتی از زنهای پیغمبر چیزی می طلبید از پشت پرده از ایشان بخواهید. این طور برای دل‌های شما و دل‌های آنها پاک تر است»⁽²⁾

آیه چهارم: «ای پیغمبر! به زنان و دختران خود و زنهای مؤمنین بگو که جلباب (چادر) بر سر خود بیاندازند که این پوشش در فرق زنهای خوب از زنهای نانجیب نزدیکتر و مؤثرتر است باعث میشود زنهای مؤمنه توسط افراد فاسداذیت نشوند و نسبت به گذشته ها چون قصد سوئی نداشته‌اند یا چون توبه کنند، خداوند سبحان بخشاینده و مهربان است. و اگر منافقین و آنهایی که در دلشان مرض است و آنهایی که حرفهای مضّر در بین مردم اشاعه میدهند از این اعمال دست نکشند، تو را بر آنها مسلط می کنیم که بر آنها فشار بیاوری بطوری که نتوانند در مدینه در همسایگی تو بمانند مگر زمان اندکی. در حالی که اینها ملعونند و دستور است که هر کجا اینها یافت شوند، آنها را بگیرند و به خوارترین و سخت ترین وجهی بکشند. سنّت الهی در مورد اهل نفاق، در هر عصری همین بوده و خواهد بود و به هیچ وجه ممکن، این آیین در مورد اینها تغییر نمی شود.»⁽³⁾

اما احادیث درباره لزوم حجاب زن فراوان است که به چند روایت اشاره می شود:

«حضرت زهرا علیها السلام: بهترین زنان کسانی هستند که نه آنها مردان نامحرم را ببینند و نه مردان نامحرم آنها را ببینند.»⁽⁴⁾

«سخن گفتن با زن نامحرم از دامهای شیطان است»⁽⁵⁾

«از جمله بیعتهایی که پیامبر صلی الله علیه و آله از زنان گرفت این بود که در خلوت با مردان مسافرت و نشست و برخاست نکنند.»⁽⁶⁾

«پیامبر صلی الله علیه و آله: ای حواء! زینت خود را برای غیر شوهرت ظاهر نکن. برای زن حلال نیست که مچ و پایش را برای مردی غیر شویش آشکار کند. که اگر چنین کرد، همیشه در لعنت الهی است و فرشتگان او را لعن کرده و عذابی دردناک برایش مهیا می شود»⁽⁷⁾.

«امام علی علیه السلام: ای بندگان خدا! بدانید که گفتگو و اختلاط مردان با زنان نامحرم، سبب مصیبت و گرفتاری شده و دلها را منحرف می سازد و پیوسته به زنان چشم دوختن، نور دیده را خاموش می گرداند و همچنین با گوشه چشم به زنان نگاه کردن از حيله و دامهای شیطان است»⁽⁸⁾

«امام علی علیه السلام: ای مردم عراق! باخبر شده ام که زنان شما در راه با مردان برخورد می کنند، آیا حیا و شرم نمی کنید؟

و در حدیث دیگری فرمود: آیا حیا نمی کنید و غیرت نمی ورزید که زنانتان به بازار می روند و با افراد بی ایمان مواجه می شوند؟»⁽⁹⁾

1. سوره احزاب، آیه 32. 2. سوره احزاب، آیه 53. 3. سوره احزاب، آیه 59.

4. فضائل الخمسة عن الصحاح الستة 154/3. 5. مستدرک، 273/14.

6. مستدرک الوسائل، 133/14. 7. مستدرک، 549/2. 8. بحار، 291/74. 9. وسائل، 176/14.

باید که بگیرد رو هر زن که مسلمان است	زیرا که حجاب زن در سوره قرآن است
هم عصمت و هم عفت در پرده نسوان است	قانون حیا چون سر بر پیکرایمان است
ما ملت ایرانیم امروز مسلمانی	هم شیعه اخلاص و هم تابع قرآنیم
جز قاعده اسلام ما هیچ نمی دانیم	در روز قیامت هم جویای شفیعیانیم

شعر دیگر

ای زن ای سرو ناز و باغ وجود	نور بخشنده چراغ وجود
تا تو در راه خیر پیش روی	راست رو باش تا ز ره نروی
پاکی اندوز و راستی آموز	بعد از آن هر چه خواستی آموز
آن که مذهب نهاد و آیین کرد	راستی را ملازم دین کرد
خانه دل ز غیر شو پرداز	از همه کارها بدو پرداز
روی از غیر شوی خویش بپوش	جان فدای تو! روی خویش بپوش!
زان که تا رُخ ز پرده برفکنی	پرده از روی شرم برفکنی
گر شوی عیش جو و عشرت خواه	جان به انواع فسق کرده تباه
آری آن زن که بی حجاب آمد	عاقبت خانمان خراب آمد
بلکه از رُخ چو پرده بر دارد	یک جهان فتنه ها ز پی دارد
بهترین علم زن نجابت اوست	وین قبا دوخته به قامت اوست
علم زن چیست حاصل آوردن	پس از آنش به لطف پروردن
خانه را رشک بوستان کردن	آنچه شایسته است آن کردن

روز و شب در پی محبت شوی ایستادن زجان به خدمت شوی
شرط خدمت به جای آوردن شوی را مهربان به خود کردن

سخن بوعلی سینا

«بوعلی سینا در کتاب سیاست خود می‌نویسد: بر مردان لازم است که زنان را به تربیت اولاد و تدبیر خانه مشغول نموده، وسایل پوشش و حیای او را مهیا نمایند که اگر زن بیکار و به تدبیر منزل مشغول نباشد، قهراً میل نمایش و اسراف در زینت و لهو نموده و بدین واسطه از وظیفه طبیعی خود خارج شده و با حقوق و کرامت مرد مخالفت می‌کند.»⁽¹⁾

آرامش روانی

استاد شهید مطهری :

«نبودن حریم میان زن و مرد و آزادی معاشرتهای بی‌بند و بار، هیجان‌ها و التهاب‌های جنسی را فزونی می‌بخشد و تقاضای سکس را به صورت یک عطش روحی و یک خواست اشباع نشدنی در می‌آورد. غریزه جنسی، غریزه‌ای نیرومند، عمیق، و «دریافت» است، هر چه بیشتر اطاعت شود، سرکش‌تر می‌گردد، همچون آتش که هر چه به آن بیشتر خوراک بدهند، شعله‌ورتر می‌شود. برای درک این مطلب به دو چیز باید توجه داشت:

1 - تاریخ همان طوری که از آزمندان ثروت یاد می کند که با حرص و آزی حیرت آور در

پی گرد آوردن پول و ثروت بوده اند و هر چه بیشتر جمع می کرده اند، حریص تر می شده اند، همچنین از آزمندانی که در زمینه مسائل جنسی یاد می کند، که به هیچ وجه از نظر حسّ تصرف و تملک زیارویان در یک حدی متوقف نشده اند . صاحبان حرمسراها و در واقع همه کسانی که قدرت استفاده داشته اند، چنین بوده اند .

در زمان جدید هم به برکت تجدّد فرنگی، برای مردی که یک صد هزارم خسرو پرویز (که سه هزار زن در حرمسرا داشته است) و هارون الرشید، امکانات داشته باشد، میسر است که باندازه آن ها از جنس زن بهره کشی کند .

2 - هیچ فکر کرده اید که حسّ «تغزل» در بشر چه حسّی است؟ قسمتی از ادبیات جهان عشق و غزل است . در این بخش از ادبیات، مرد، محبوب و معشوق خود را می ستاید . به پیشگاه او نیاز می برد، او را بزرگ و کوچک جلوه می دهد، خود را نیازمند کوچکترین عنایت او می داند، مدعی می شود که محبوب و معشوق «صد مُلک جان به نیم نظر می تواند بخرد، پس چرا در این معامله تقصیر می کند» از فراق او دردمندانه می نالد .

این چیست؟ چرا بشر در مورد سایر نیازهای خود چنین نمی کند؟ آیا تاکنون دیده اید که یک آدم پول پرست برای پول، یا یک آدم جاه پرست برای جاه و مقام، غزلسرایی کند؟! آیا تاکنون کسی برای نان غزلسرایی کرده است؟ چرا هر کسی از شعر و غزل دیگری خوشش می آید؟ چرا همه از دیوان حافظ اینقدر لذت می برند؟ آیا جز این است که همه کس آن را با زبان یک غریزه عمیق که سراپای وجودش را گرفته است منطبق می بیند؟

چقدر اشتباه می کنند کسانی که می گویند یگانه عامل اساسی فعالیتهای بشر عامل اقتصاد است !!

بشر برای عشق های جنسی خود موسیقی خاصی دارد، همچنان که برای معنویات نیز موسیقی خاص دارد، در صورتی که برای حاجت های صرفاً مادی از قبیل آب و نان موسیقی ندارد .

من نمی خواهم ادعا کنم که تمام عشق ها جنسی است و هم هرگز نمی گویم که حافظ وسعدی و سایر غزلسرایان صرفاً از زبان غریزه جنسی سخن گفته اند . این مبحث، مبحث دیگری است که جداگانه باید بحث شود .

ولی قدر مسلم این است که بسیاری از عشق ها و غزل ها، عشق و غزل هائی است که مرد برای زن داشته است . همین قدر کافی است که بدانیم توجه مرد به زن از نوع توجه به نان و آب نیست که با سیرشدن شکم اقناع شود، بلکه یا به صورت حرص و آرزو و تنوع پرستی در می آید و یا به صورت عشق و غزل .

اسلام به قدرت شگرف این غریزه آتشین توجه کامل کرده است . روایات زیادی درباره خطرناک بودن «نگاه»، خطرناک بودن خلوت با زن، و بالاخره خطرناک بودن غریزه ای که مرد وزن را به یکدیگر پیوند می دهد، وارد شده است .

اسلام تدابیری برای تعدیل و رام کردن این غریزه اندیشیده است و در این زمینه، هم برای زنان و هم مردان تکلیف معین کرده است . یک وظیفه مشترک که برای زن و مرد هر دو مقرر فرموده مربوط به نگاه کردن است:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ . . . قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ .

خلاصه این دستور این است که زن و مرد نباید به یکدیگر خیره شوند، نباید چشم چرانی کنند، نباید نگاه‌های مملو از شهوت به یکدیگر بدوزند، نباید به قصد لذت بردن به یکدیگر نگاه کنند . یک وظیفه خاص هم برای زنان مقرر فرموده است و آن این است که بدن خود را از مردان بیگانه پوشیده دارند و در اجتماع به جلوه گری و دلربایی نپردازند، به هیچ وجه و هیچ صورت و با هیچ شکل و رنگ و بهانه‌ای کاری نکنند که موجبات تحریک مردان بیگانه را فراهم کنند .

روح بشر فوق العاده تحریک پذیر است . اشتباه است که گمان کنیم تحریک پذیری روح بشر، محدود به حد خاصی است و از آن پس آرام می گیرد .

همان طور که بشر - اعم از زن و مرد - در ناحیه ثروت و مقام از تصاحب ثروت و از تملک جاه و مقام سیر نمی شود و اشباع نمی گردد، در ناحیه جنسی نیز چنین است . هیچ مردی از تصاحب زیبا رویان و هیچ زنی از متوجه کردن و تصاحب قلب آنان و بالاخره هیچ دلی از هوس سیر نمی شود .

واز طرفی تقاضای نامحدود خواه ناخواه انجام ناشدنی است و همیشه مقرون است به نوعی احساس محرومیت . دست نیافتن به آرزوها به نوبه خود منجر به اختلال روحی و بیماریهای روانی می گردد .

چرا در دنیای غرب اینهمه بیماری روانی زیاد شده است؟ علتش آزادی اخلاقی جنسی و تحریکات فراوان سکسی است که بوسیله جراید و مجلات و سینماها و تئاترها و محافل و مجالس رسمی و غیر رسمی و حتی خیابان‌ها و کوچه‌ها انجام می‌شود.

اما علت اینکه در اسلام دستور پوشش اختصاص به زنان یافته است این است که میل به خود نمائی و خود آرائی مخصوص زنان است. از نظر تصاحب قلب‌ها و دل، مرد شکار است و زن شکارچی! همچنان که از نظر تصاحب جسم و تن، زن شکار است و مرد شکارچی! میل زن به خود آرائی از این نوع حس شکار چیگری او ناشی می‌شود. در هیچ جای دنیا سابقه ندارد که مردها لباس‌های بدن نما و آرایش‌های تحریک کننده به کار برند. این زن است که به حکم طبیعت خاص خود می‌خواهد دلبری کند و مرد را دلباخته و در دام علاقه به خود اسیر سازد. لهذا انحراف تبرّج و برهنگی از انحراف‌های مخصوص زنان است و دستور پوشش هم برای آنان مقرر گردیده است.⁽¹⁾

«شرافت زن اقتضا می‌کند که هنگامی که از خانه بیرون می‌رود، متین و سنگین و باوقار باشد، در طرز رفتار و لباس پوشیدنش هیچ گونه عمدی که باعث تحریک و تهییج شود به کار نبرد، عملاً مرد را به سوی خود دعوت نکند، زباندان لباس نپوشد، زباندان راه نرود، زباندان و معنی دار به سخن خود آهنگ ندهد، چه آنکه گاهی اوقات ژست‌ها سخن می‌گویند، راه رفتن انسان سخن می‌گوید، طرز حرف زدنش یک حرف دیگری می‌زند»⁽²⁾

«ما انکار نمی‌کنیم که دسترسی نداشتن به زن موجب انحراف می‌شود و باید شرائط ازدواج قانونی را سهل کرد، ولی بدون شک آن مقدار که تبرّج و خود نمائی زن در

اجتماع و معاشرت‌های آزاد سبب انحراف جنسی می‌شود، به مراتب بیشتر از آن است که محرومیت و دست‌نارسی سبب می‌گردد. ⁽³⁾

تاج افتخار

تاروپودش باتومیگوید سخن	بشنو از چادر که در توصیف زن
تاشرافت را به عصمت بافته	تاروپودم را شرافت تافته
دختران دُرند و چادر چون صدف	در کلاس حفظ تقوا و شرف
زانکه زن را زینت زن، چادر است	بهترین سرمایه زن چادر است
دختران را هست تاج افتخار	حفظ چادر در سرای اقتدار
شیوه زهرا و درس زینب است	حفظ چادر، حفظ دین و مذهب است
روسفیدی نزد زهرا علیهاالسلام می‌کند	حفظ چادر سدّ فحشا می‌کند
حافظ گُل از هجوم خارهاست	حفظ چادر چاره ساز کارهاست
دست ردّبرسینه نامحرم است ^(ژولیده)	حفظ چادر زخمها را مرهم است

ارزش و جایگاه حجاب و عفاف

یقیناً دستور خداوند مبنی بر وجوب حجاب زنان، بخاطر فوایدی است که از این مسئله

1. مسأله حجاب. 2. همان 3. همان

نصیب بشریت می گردد و از طرفی بخاطر دوری از ضررها و خساراتی است که برهنگی و بی حجابی به انسان ها وارد می کند.

حجاب عامل استحکام خانواده ها می باشد. اگر در جامعه ای حجاب زنان رعایت گردد جوانان به ازدواج گرایش پیدا کرده و آمار ازدواج بالا می رود. آمار طلاق کاهش می یابد. زیرا

تنها راه اطفاء غرایز را در ازدواج می بینند. اما در جامعه ای که برهنگی و بی حجابی رواج دارد ارتباطات نامشروع زیاد شده و بالطبع ازدواج کاهش می یابد و کانون خانواده هایی که تشکیل شده متزلزل می شود چه بسا شوهر با زنان هرزه دیگری ارتباط برقرار کند. چه بسا زن در خفا با مردان دیگر ارتباط برقرار نماید.

حجاب باعث حفظ آرامش روانی افراد جامعه و عامل پاکی دلها می شود.

قرآن کریم، حجاب را عامل پاکی دل و روح می داند.

در سوره احزاب آیه 53 می فرماید: اگر از زنان پیامبر چیزی خواستید دریافت کنید از پشت پرده باشد که این هم برای پاکی دل شما وهم آنان بهتر است. ذالکم اطهر لقلوبکم وقلوبهنّ

وقتی چشم چرانی صورت بگیرد یا زنان با لباسهای نامناسب ظاهر شوند افکار زن و مرد به هم مشغول شده و دلها آلوده می شود. صفای دل از بین می رود. گاهی مسئله خیانت زن و مرد پیش می آید و همه این مشکلات بخاطر عدم رعایت حجاب توسط زنان می باشد.

حجاب عامل تقرب الهی است. یقیناً زنانی که با حجاب هستند و عفاف دارند مورد عنایت پروردگار قرار می گیرند و برعکس، زنانی که عفت ندارند یا با برهنگی و بی حجاب در

مقابل مردان ظاهر می‌شوند مورد نظر لطف الهی قرار ندارند و دعایشان مستجاب نمی‌شود و اعمال خوبی که انجام دهند قبول نمی‌شود. و این کاملاً در روایات مربوط به حجاب ذکر شده است. زنان بی حجاب جایگاهی در نزد خداوند سبحان ندارند مگر اینکه توبه کنند و خود را اصلاح نمایند که موارد زیادی بوده که از زنان و دختران غربی یا زنان رقاص یا خواننده عربی که توبه کرده و به عفاف و حجاب و پاکدامنی برگشته‌اند و مورد لطف خداوند قرار گرفته‌اند.

حجاب زنان باعث بالارفتن ارزش و عزت و کرامت زنان است ولی بی حجابی ارزش زن را تا حد یک وسیله جنسی پایین می‌آورد.

حجاب زنان مسلمان سلاح آنان در مقابل فرهنگ منحط غرب است. زنان با حجاب در حقیقت با حجاب خود در حال مبارزه با شیاطین و مفسدان و شهوت طلبان و مستکبرین هستند لذا قدرتمندان فاسد هم در این جنگ پنهانی از ابزارهایی چون اخراج از مدرسه و دانشگاه و ادارات و کارخانجات و جاهای دیگر استفاده می‌کنند. ولی استقامت زنان با حجاب باعث شده که دشمنان حجاب تاکنون در بی حجاب کردن زنان با عفاف و با حجاب موفق نشوند.

آثار زیانبار بی حجابی و بی عفتی

افزایش بیماران روانی و افزایش افسردگی و خودکشی و قتل و جنایت و خیانت به همسر و تولد فرزندان نامشروع و از هم پاشیده شدن کانون خانواده‌ها و افزایش طلاق، فرار دختران از کانون خانواده‌ها، تجاوز و هتک حرمت زنان بدون تاثیر از بی حجابی زنان نیست.

در هر جامعه‌ای که زنان بی حجاب ظاهر شوند و عفاف در آن جامعه حاکم نباشد باید منتظر افزایش آسیبهای اجتماعی باشیم.

پایین آمدن سطح اخلاق زنان در غرب که در برهنگی و اختلاط بدون قید و شرط با مردان بصورت آشکار دیده می‌شود باعث شده که آمار حیرت‌آوری از بالا رفتن خودکشی و هتک حرمت زنان و و گسترش بیماری‌های جنسی امثال آن در غرب اعلام گردد.

در امریکا بیش از 650 بیمارستان مخصوص امراض جنسی وجود دارد! همچنین در امریکا در هر یک دقیقه یک نفر دست به خودکشی می‌زند! در فرانسه از هر هزار نفر فقط 6 نفر ازدواج می‌کنند! و در این کشور سالی 35 هزار نفر خودکشی می‌کنند! در آلمان بیش از 50 درصد مردان مجرد زندگی می‌کنند! ژاپن بیشترین آمار خودکشی در جهان را دارد!

البته اینها اگر به دستورات اسلام عمل می‌کردند به این روز نمی‌افتادند ولی چه باید کرد که دولتمردان کشورهای صنعتی و غربی همگی بی دین هستند و اعتقادی به دستورات خداوند ندارند پس چگونه انتظار می‌رود که به دستورات اسلام عزیز که همگی نسخه‌های شفا بخش هستند عمل کنند؟

اما در جوامعی که زنان حجاب و عفاف دارند مخصوصا به قوانین اسلام عمل می‌کنند به ندرت این آسیبها در طول هفته و ماه اتفاق می‌افتد. آمار خودکشی در ایران به هیچ وجه قابل مقایسه با کشورهای غربی نیست. همچنین آمار دیگر آسیبهای اجتماعی در کشورمان بسیار پایین‌تر از کشورهای غربی است. و آسیبهای هم که در کشورمان وجود دارد از ناحیه زنان و مردانی است که به دستورات اسلام عمل نمی‌کنند. والا در میان مؤمنین و مؤمنات، آسیبهای اجتماعی و مفسد اخلاقی بسیار کم است و به ندرت اتفاق می‌افتد.

نکوهش طلاق

در دین اسلام طلاق فقط در ضرورت مباح است آنهم بدترین مباح! و باید تا آنجا که زن وشوهر می توانند از طلاق دوری کنند زیرا طلاق آثار زیانباری برای جامعه مسلمین در پی دارد.

اما علل طلاق

1 - ازدواج های اجباری که به اجبار والدین دختر یا پسر سر گرفته است احتمال طلاق در آن وجود دارد.

2 - عدم رعایت کفو و هم شان بودن یعنی باید زن و مرد هم شان باشند در زیبایی . در سواد و تحصیلات . در امکانات مادی . در نسب و حسب . در اخلاق و تقوا .

3 - ازدواج هایی که بر اثر چشم چرانی دختر و پسر بوجود می آید نیز در معرض خطر طلاق است .

4 - عدم تحقیق درباره هم، قبل از ازدواج منجر به مشکلاتی بعد از ازدواج از جمله طلاق می گردد .

5 - باید زن وشوهر بعد از جاری شدن صیغه ازدواج که خود یک پیمان الهی است نسبت بهم وفادار باشند و خدای نکرده اگر قبل از ازدواج با کسی ارتباط یا دوستی داشته اند دیگر بعد از ازدواج آن را فراموش کنند و فقط به همسر خود بیاندیشند و به او عشق و علاقه

بورزند . اما وقتی وفادار نباشند و همسر متوجه شود، محبتش از بین می‌رود و اختلاف بین خانواده پدید می‌آید .

6 - دخالت‌های بیجای والدین دختر یا پسر در زندگی فرزندان باعث اختلاف و در نتیجه مسئله طلاق مطرح می‌شود .

7 - عدم آشنایی زن و شوهرها با وظایف خود نیز باعث اختلاف می‌گردد . که در بخش خانواده به این وظایف اشاره شده است .

احترام به سالمندان

در مکتب اسلام برای سالمندان جایگاه ویژه‌ای در نظر گرفته شده است . در سوره اسراء آمده است

وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا مَعْرُوفًا ۚ إِنَّمَا يَبْغِزُ الْكَبِيرُ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ

اگر یکی از والدینت یا هردوشان به سالخورده‌گی رسید پس مبادابه آنها حتی اُف بگویی و آنها را نرنجان و با آنان با خوبی حرف بزنی .⁽¹⁾

این یکی از آزمون‌های الهی است که گاهی خداوند سبحان بوسیله پدر یا پدربزرگ و یا مادر و یا مادر بزرگ سالخورده و ناتوان از فرزندان و نوه هایشان بعمل می‌آورد . که چگونه وجود اینها را تحمل می‌کنند . البته در کشور ایران در اکثر خانواده‌ها، بخاطر خوی ایرانی و اسلامی بودن برای پیران بعنوان بزرگان فامیل احترام خاصی قائلند و از آنها خوب مواظبت و پذیرایی می‌نمایند .

سالخوردگان در این ایام به احترام بیشتری نیاز دارند. آنها بخاطر اینکه دیگر از کار و تلاش بازنشسته شده‌اند گاهی در خود احساس تنهایی می‌نمایند لذا باید با آنها بیشتر گرم گرفت و با تحمل و صبر به سخنان آنان گوش داد مخصوصا اگر دچا نقص در حواس پنجگانه هستند باید بیشتر به آنها رسیدگی نمود. و حتی غرغره‌ای آنان را تحمل نمود.

امام ششم علیه‌السلام: ای میسر! اگر می‌خواهی عمرت زیاد شود به پدر و مادر پیرت نیکی کن.⁽²⁾

لازم نیست که سالمند از بستگان انسان باشد. بلکه باید به هر پیر مسلمانی احترام گذاشت.

رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله: کسی که پیر مسلمانی را احترام کند از فرع اکبر قیامت در امان خواهد بود.⁽¹⁾

اما عده‌ای از فرزندان هستند که اجر و ثواب نگه داری از پیران را فراموش کرده و آنان را به طرق مختلف اذیت می‌کنند. به آنان بی‌اعتنایی نموده و آنها را و بال گردن خود و یک عضو اضافه خانواده فرض می‌کنند که این برخوردها ضربات سختی بر روح و روان پیران وارد کرده و گاهی باعث مرگ زودرس آنان و باصطلاح دق مرگ شدنشان می‌شود. که باید عاملین این اذیت و آزارها در انتظار عذاب دنیوی و اخروی الهی باشند.

گویند وارثین شخصی برای پدرشان خیرات و مبرات نمی‌کردند. نصیحت کننده‌ای به

آنان گفت که اگر برای پدرتان کارهای خیر نکنید او در قبر می‌سوزد! آنان گفتند: اگر یکنفر بسوزد بهتر است که ما ده نفر بسوزیم!

در فرهنگ غرب بی‌اعتنایی به سالمندان یک امر عادی و فراوان است و هیچ جایگاهی برای سالمندان در بین خانواده‌ها در نظر گرفته نشده است.

نماینده آیه الله بروجردی در آلمان گفته بود که برای عیادت مسلمانی به بیمارستان می‌رفتیم. در اتاق آن مریض یکی از پیرمردهای آلمانی بستری بود. روزی از ما پرسید که شما با این مسلمانی که مرتب به عیادت اومی آید نسبتی دارید؟ گفتیم خیر بلکه او برادر مسلمان است. او گفت با اینکه زن و بچه من در همین شهر هستند ولی تاکنون به عیادت من نیامده‌اند!

احترام به سالمندان منحصر به خویشان نیست بلکه باید به هر پیری احترام گذاشت.

روایت شده که امیرالمؤمنین علیه السلام در شهر کوفه چشمش به پیرمردی یهودی افتاد که مشغول گدایی بود. حضرت از او پرسید چرا گدایی می‌کند؟ گفت تا جوان بودم کار کردم ولی اکنون قادر به کار نیستم. امام دستور داد تا از بیت المال مسلمین برای او حقوق مقرر فرمودند.⁽²⁾

نقل شده که عده‌ای به دیدار امام صادق علیه السلام رفتند. امام به آنها گفت چرا بما ظلم می‌کنید؟ آنها گفتند که ما چه ظلمی بشما کرده‌ایم؟ فرمود در راه آمدن به مدینه پیر کردی که همراحتان است از خستگی پیاده آمدن به جوانی که سوار اسب بود گفت اگر می‌شود

مرا هم سوار کن که خیلی خسته شده‌ام . ولی او جواب نداد و اعتنایی به آن پیرمرد ننمود . و این ظلم به ما حساب می‌شود .⁽³⁾

تربیت فرزندان

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ»⁽⁴⁾

ای مؤمنین ! خود و خانواده‌تان را از آتش جهنم دور نگه دارید .

در مورد فرزندان و حقوق آنان بر گردن والدین و حقوق والدین بر گردن فرزندان مطالب جالبی نقل می‌کنیم.

اسلام به داشتن فرزندان تشویق و ترغیب فرموده و از زنان بسیار بچه‌زا تعریف نموده است و فرموده فرزند زیاد بیاورید تا در قیامت امت اسلامی از سایر امت‌ها بیشتر باشند .

ثواب بارداری و دوران حمل

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله : زن از روزی که حامله شود تا زمانی که وضع حمل نماید

1 . خوبی‌ها و بدی‌ها - ثواب الاعمال/189 ذ 2 . خوبی‌ها و بدی‌ها .

3 . خوبی‌ها و بدی‌ها . 4 . سوره تحریم، آیه 6.

و فرزندش را از شیر باز گیرد، مثل کسی است که در مرز با کافران جهاد می کند! و اگر در این فاصله بمیرد، ثواب شهید را دارد. ⁽¹⁾

در روایت است که شخصی که بچه دار نمی شود، این آیه را بطور مرتب در سجده بخواند:
«رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ . رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ» . ⁽²⁾

ابرش کلبی به امام پنجم علیه السلام عرض کرد که: خانواده ام بچه دار نمی شوند . حضرت فرمود: هر روز یا هر شب، صد مرتبه استغفار کن! ⁽³⁾

شخصی خدمت امام صادق علیه السلام رفت و گفت: ای فرزند رسول خدا! من هشت دختر دارم . ولی پسری ندارم! دعا بفرمایید خداوند سبحان بمن پسری عنایت کند .

امام فرمود: چون خواستی با همسرت نزدیکی کنی، دست راست را بر ران چپ زن بگذار و سوره قدر را هفت بار بخوان!

وقتی هم که آثار حاملگی پیدا شد، در موقع شب، وقتی همسرت پهلو به پهلو شد، دست راست را بر ران راست او بگذار و سوره قدر را هفت بار بخوان!

راوی می گوید: بدستور امام عمل کردم، و خداوند سبحان بمن پسر عنایت کرد . دیگران هم به این طریق عمل کردند، و خداوند سبحان به آنان هم پسر عنایت فرمود . ⁽⁴⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند سبحان فرموده است: بعزت و جلالم سو گند که هر زن تازه زایا، رطب بخورد، فرزند او را بردبار گردانم . ⁽⁵⁾

روایت شده وقتی به امام سجّاد علیه السلام بشارت ولادتی رامی دادند، از پسر و یا دختر بودنش سؤال نمی کرد، بلکه می پرسید: آیا سالم است؟ و هنگامی که می گفتند: آری! می فرمود: (الحمد لله الذی لم یخلق منی شیئاً مشوهاً)⁽⁶⁾
 شکر خدایی را که فرزند مرا معیوب متولد نفرمود .

«وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ»⁽⁷⁾

سفارش والدین را به انسان می کنیم که مادر مدتی شما را در شکم حمل کرد سپس دو سال شیرداد . پس ابتدا شکر من سپس والدینت را بکن که عاقبت نزد من خواهی آمد.

نقش والدین در سعادت و شقاوت فرزندان

1 . حلیه المتقین - مکارم الاخلاق/234

2 . حلیه المتقین - بحار الانوار 83/101 3 . حلیه المتقین - الکافی 8/6

4 . مکارم الاخلاق/225 5 . حلیه المتقین - بحار الانوار 135/63

6 . حلیه المتقین - الکافی 21/6 7 . سوره لقمان، آیه 14.

1- تربیت خوب فرزند ثوابهای عظیمی دارد زیرا والدین باید سختی‌ها و مجاهدت‌های زیادی انجام دهند تا فرزندان به سعادت برسند.

2- والدین در ابعاد مختلف تربیتی از قبیل جسمانی، روانی، رفتاری و دینی نقش آفرین هستند.

3- نقش محبت به فرزندان در سعادت فرزندان بسیار اثرگذار است. بشرط اینکه اعتدال در آن رعایت شود. همچنین رعایت عدالت در محبت به فرزندان مسئله مهمی می‌باشد.

4- اقتدار والدین نیز باید همراه با محبت باشد تا برنامه‌های تربیتی آنها مورد مسامحه قرار نگیرد. والا اگر اقتدار نباشد فرزندان نافرمانی می‌کنند که پیامبر اعظم ص فرمود: خدایا بتو پناه می‌برم از فرزندى که خدایم باشد! ⁽¹⁾ یعنی فرزند به والدین امر و نهی کد.

5- در برخورد تنبیهی با فرزند باید ترتیب رعایت شود بدین صورت که در صورت تخلف فرزند، ابتدا با قهر والدین و در صورت عدم تاثیر استفاده از حالات چهره و نگاههای تند به فرزند و در مرحله بعد تذکر در خلوت سپس محروم کردن از مزایایی مثل تفریح و پول توجیبی بعد از آن وادار کردن به کارهای خدماتی منزل و در آخر تنبیه بدنی که نباید باعث سرخ و کبود شدن بدن شود.

اگرچه در زندگی ائمه ع دیده نشده که فرزندانشان را تنبیه کرده باشند.

6- در هفت سال اول بجز بازی نباید برنامه آموزشی از کودک انتظار داشت.

امام کاظم ع فرمود: مستحب است فرزند در کودکی به بازی و جست و خیز پردازد تا در بزرگسالی حلیم گردد. ⁽²⁾

والدین خوبست با کودکان بازی کنند. علی ع فرمود: هر که فرزندی دارد با او کودکی کند.⁽³⁾

7- فضای منزل باید امن باشد والا تربیت با مشکل روبرو می گردد پس اگر زوجین باهم درگیری دارند دور از فرزندان باشد.

8- تحقیر فرزندان و سرنش آنها در حضور دیگران مخصوصا آزار کودک گاه منتهی به ضررهای بزرگی در سنین بالا می گردد. جوانی که 50 کودک را مورد تجاوز سپس قتل قرار داده بود بعد از دستگیری اعلام کرد تصمیم داشتم هزار کودک را اینگونه از بین ببرم زیرا در کودکی بمن تجاوز شد.

کودکان را با عزت نفس باریاورید. برخلاف بعضی کولیا که فرزندان شان را از همان کودکی گدا بار می آورند!

9- از هفت سالگی به بعد باید مراقبت بیشتری از نوجوان بعمل آید زیرا او ساعاتی را از خانواده دور می شود.

امام فرمود: الزمه نفسک سبع سنين ثم ضمّه اليك سبع سنين⁽⁴⁾

دو تا هفت سال از او مراقبت نما!

10- وادار کردن نوجوان به نماز از مهمترین برنامه تربیتی والدین است. که بقدری این مسئله مهم است که پیامبر رحمت فرمود اگر نوجوان بعد از 7 یا 9 سالگی به هیچ وجه حاضر به نماز خواندن نشد او را با تنبیه وادار کنید تا نماز بخواند.

زیرا آنقدر در نماز فوائد است که در این مورد زور و اجبار بلامانع است. البته تنبیهی که به آسیب بدنی و روحی منجر نگردد.

عقیقه و ولیمه

امام ششم علیه السلام : عقیقه نوزاد بر ثروتمند و فقیر واجب است و فقیر اگر نتوانست، چنانچه بعدها برایش مقدور شد، عقیقه کند. ⁽¹⁾

امام ششم علیه السلام : عقیقه نوزاد مثل قربانی نیست. لذا هر گوسفندی باشد، خوب است. البته هر چه فربه تر باشد، بهتر است. ⁽²⁾

امام ششم علیه السلام : یکچهارم گوشت عقیقه را به قابله دهند و اگر قابله نبود، به مادر طفل دهند تا به هر که می خواهد، بدهد. و حداقل ده نفر از گوشت عقیقه استفاده نمایند. و اگر بیشتر از ده نفر باشند، بهتر است. ⁽³⁾

از امام ششم راجع به عقیقه سؤال شد. فرمود: گوسفند یا گاو یا شتر برای او قربانی کنند و بعد از عقیقه، بر کودک نام گذارند و روز هفتم سر او را بتراشند و به و زن مویش، طلا یا نقره صدقه دهند و اگر پسر است حیوان نر و اگر دختر است، حیوان ماده قربانی کنند. ⁽⁴⁾

امام ششم علیه السلام : هر کودکی در گرو عقیقه است. و عقیقه از قربانی واجب تر است. ⁽⁵⁾

1. بحارج 81 ص 186 2. بحارج 42 ص 214 3. وسائل ج 15 ص 203

4. وسائل ج 15 ص 193

عمر بن بزید می گوید: در سن پیری بودم که به امام صادق علیه السلام عرض کردم که: بخدا سوگند! نمی دانم که وقتی متولد شدم، پدرم برایم عقیقه کرد یا خیر؟ امام فرمود: الان برو و برای خودت عقیقه کن! من هم در سن پیری برای خود عقیقه نمودم.⁽⁶⁾
امام ششم علیه السلام: مادر از عقیقه فرزندش نخورد.⁽⁷⁾

آداب مربوط به فرزندان

نام گذاری نیکو، قربانی کردن، تعلیم قرآن کریم، یاد دادن آداب نیکو، کمک به ازدواج فرزندان، تاکید بر نماز خواند فرزندان از جمله حقوق فرزندان بر والدین است.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: کسی که خداوند سبحان به او چهار پسر بدهد و نام مرابری یکی از آنها نگذارد، بر من ظلم کرده است.⁽⁸⁾

امام کاظم علیه السلام: فقر در خانه ای که اسم فرزندان، محمد یا احمد یا علی یا حسن یا حسین یا جعفر یا طالب یا عبدالله و یا فاطمه باشد، وارد نمی گردد.⁽⁹⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله: فرزند بر پدر حقوقی دارد و پدر نیز بر فرزند حقوقی دارد. اما حق پدر بر فرزند آنست که در هر چیزی بجز معصیت، مطیع پدر باشد. و حقوق فرزند بر پدر آنست که برای فرزندش نام نیکو بگذارد و ادب نیکو به او بیاموزد و قرآن کریم را به او تعلیم نماید.⁽¹⁰⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اگر فرزند خواستار ازدواج باشد و پدر توانایی مخارج ازدواج او را دارد ولی امتناع کند و فرزند مجردش به معصیت و گناه آلوده شود، معصیت او را در نامه پدرش می نویسند .⁽¹¹⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : در هفت سالگی فرزند را به خواندن نماز تمرین دهید و در ده سالگی در صورت نماز نخواندن، بر آنان سخت گرفته شود و حتی آنان را با زدن هم شده به نماز وادار کنید .⁽¹²⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسی که فرزندش را ببوسد یک حسنه دارد و اگر او را خوشحال کند، روز قیامت خدا او را خوشحال می کند و کسی که به فرزندش قرآن بیاموزد، روز قیامت پدر و مادر کودک را ندا نموده و دو حله بهشتی از نور، برتن آنان می نمایند که از نورش صورت اهل محشر روشن می شود .⁽¹³⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : فرزند صالح گلی از گلهای بهشت است .⁽¹⁴⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسی که خدا به او دختری بدهد و او را اذیت نکند و او را کوچک نشمارد و فرزندان پسر را بر او ترجیح ندهد، خدا بخاطر همین دختر، او را به بهشت می برد .⁽¹⁵⁾

1. حلیۃ المتقین - مکارم الاخلاق/226 2. حلیۃ المتقین - مکارم الاخلاق/227

3. مکارم الاخلاق/227 4. مکارم الاخلاق/227 5. الکافی/6/25 6. مکارم الاخلاق/226

7. بحار الانوار/10/252 8. بحار الانوار . 9. الکافی/6/19 10. میزان

11. میزان الحکمة. 12. میزان الحکمة-مکارم الاخلاق/222 13. میزان الحکمة/4 3669

14. میزان الحکمة/4 3671 15. میزان الحکمة/4 3672 16. میزان الحکمة/4 3672

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دختران حسناوند و پسران نعمتند و بر حسنات ثواب داده می شود . ولی از نعمتها سؤال می شود .⁽¹⁶⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند سبحان دوست دارد که آنچنان بین فرزندان با عدالت رفتار نمایید که حتی در بوسیدن آنها نیز مساوات باشد .⁽¹⁾

امام ششم علیه السلام : میراث خداوند سبحان به بنده مؤمنش، فرزند صالحی است که برای پدرش طلب آمرزش کند .⁽²⁾

در روایت است که پسران وقتی به شش سالگی رسیدند نباید در یک بستر بخوابند .⁽³⁾

ختان

امام ششم علیه السلام : کسی که ختنه نکرده نباید پیشنمازی مردم را بکند و شهادتش قبول نیست و اگر مُرد بر او نماز نخوانند ! زیرا بزرگترین سنت پیامبر صلی الله علیه و آله را ترک کرده است .⁽⁴⁾

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اگر فرزندان را در روز هفتم ختنه کنید، پاکیزه تر است و زودتر زخم آن بهبود می یابد و گوشت می روید .

و فرمود: زمین از بول شخص ختنه نشده تا چهل روز آلوده است.⁽⁵⁾

چگونه با پدر و مادر و فامیل برخورد نماییم؟

استحکام کانون خانواده‌ها وابسته به درست برخورد کردن با اعضای خانواده است. کسانی که دستورات بزرگان دین را در این مورد رعایت می‌کنند معمولاً خانواده‌های موفق دارند.

پدر و مادر علت ظاهری بدنیا آمدن هر انسانی هستند لذا خداوند سبحان که علت اصلی وجود هر شخصی است، فرموده است که:

واز بنی اسرائیل پیمان گرفتیم که فقط الله را پرستند و به والدین نیکی کنند.⁽⁶⁾

نیکی به پدر و مادر

پدر و مادر علت ظاهری بدنیا آمدن هر انسانی هستند لذا خداوند سبحان که علت اصلی وجود هر شخصی است، فرموده است که:

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَآئِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ» 83⁽⁷⁾

«واز بنی اسرائیل پیمان گرفتیم که فقط الله را پرستند و به والدین نیکی کنند»⁽⁸⁾

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ مَا أَنفَقْتُ مِنْ خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ» 215⁽⁹⁾

«بگو انفاق آن است که صرف پدر و مادر و فامیل‌های انسان شود.»

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَلًا فَخُورًا»⁽¹⁰⁾ 36

«خدارا عبادت کنید و برایش شریک نگیرید و به والدین نیکی کنید»

«نباید برای خدا شریک بگیرید و باید به پدر و مادر نیکی کنید»⁽¹¹⁾

«ابراهیم گفت: خدای ما! مرا و پدر و مادرم و مؤمنین را پیامرز»⁽¹²⁾

«خدا دستور داد که او را به یگانگی پرستید و به پدر و مادر نیکی نمائید.»⁽¹³⁾

«خدا در مورد یحیی فرمود: او به پدر و مادرش نیکی می کرد»⁽¹⁴⁾

«عیسی گفت: من به مادرم نیکی می کنم»⁽¹⁵⁾

«ما به انسان وصیت کردیم که به پدر و مادرش نیکی بکند.»⁽¹⁶⁾

-
1. میزان الحکمة 3673/4 2. میزان الحکمة 3671/4 3. حلیة المتقین - مکارم
 - الاخلاق/223 4. حلیة المتقین - علل الشرائع 327/2 5. مکارم الاخلاق - الکافی 35/6
 6. سوره بقره، آیه 83. 7. بقره 8. سوره بقره، آیه 83. 9. سوره بقره، آیه 215.
 10. سوره نساء، آیه 36. 11. سوره انعام، آیه 151. 12. سوره ابراهیم، آیه 41.
 13. سوره اسراء، آیه 23. 14. سوره مریم، آیه 14. 15. سوره مریم، آیه 32.

16. سوره عنكبوت، آیه 8. 17. سوره لقمان، آیه 14. 18. سوره نوح، آیه 28.

«و آدمی را درباره پدر و مادرش سفارش کردیم - مادرش او را در ناتوانی حمل کرد و دو سال او را شیر داد- که مرا و پدر و مادرت را شکر نما»⁽¹⁷⁾

«نوح گفت: خدایا! مرا و پدر و مادرم و هر مؤمنی که به خانه ام می آید را بیا مرز»⁽¹⁸⁾

که خداوند سبحان در بعضی از این آیات بعد از توحید، احترام به پدر و مادر را ذکر فرمود .

نیکی به پدر و مادر آثار سازنده ای در جامعه دارد . از جمله این آثار میتوان به مستحکم شدن کانون خانواده ها و در نتیجه به استحکام جامعه منجر می شود، اشاره کرد .
از نظر روانی نیز فرزندان این خانواده ها در سلامت و آرامش خوبی هستند .

همچنین نیکی فرزندان به والدین باعث نیکی فرزندانشان به آنها می شود .

«پیامبر صلی الله علیه و آله : به والدین خود احترام بگذارید تا فرزندان شما هم بشما احترام بگذارند»⁽¹⁾

«امام ششم علیه السلام : ای میسر! اگر می خواهی عمرت زیاد شود به پدر و مادر پیرت نیکی کن .»⁽²⁾

رضایت والدین از فرزندان مؤمن باعث رضایت خدا می شود . و از جمله دعا های مستجاب، دعای پدر برای فرزند صالح است .

با دعای پدر، علامه شد !

«پدر علامه مجلسی بنام حجة الاسلام محمدتقی مجلسی شبی در سحر مشغول مناجات بود . ناگاه احساس کرد که در این حالت دعایش مستجاب است . بفکر فرو رفت تا چه دعائی بکند . در این حال گریه پسرش محمدباقر بلند شد . پدر دعا کرد که خدایا ! پسر مرا فقیه قرار بده !

این پسر بزرگ شد و از فقهای بزرگ اسلام گردید .»⁽³⁾

نگاه با محبت به والدین نیز علاوه بر آثار مثبت دنیوی، ثواب اخروی نیز دارد . حتی برای هربار نگاه با محبت به والدین اگرچه بارها تکرار شود ثواب یک حج مستحبی نوشته می شود .

کسی که گناهای مرتکب شود چنانچه پشیمان شده باشد، بهتر است برای مقبول شدن توبه خود، به والدین خود محبت نماید .

همچنین نیکی به والدین باعث تقرب الی الله می گردد .

نیکی به مادر او را هم ردیف موسی علیه السلام کرد

روزی موسی علیه السلام از خدا خواست که همنشین او را در بهشت به او نشان دهد .

خدا به او وحی کرد که همنشین تو در بهشت فلان مرد قصاب است . حضرت موسی

علیه السلام سراغ قصاب مذکور رفت و به او گفت که آیا مهمان نمی خواهی؟ قصاب

جواب داد چرا می خواهم . او حضرت موسی علیه السلام را بخانه خود برد . حضرت موسی

علیه‌السلام که او را زیر نظر داشت دید که ابتدا از زنبیلی پایین آورد که در آن پیرزنی فرتوت بود. جوان دست و صورت پیرزن را شست و به او غذا داد. بعد دوباره اورادر زنبیل گذاشته و در حالی که لبهای پیرزن حرکت می‌کرد، زنبیل را به سقف آویزان کرد. سپس قصاب برای موسی علیه‌السلام غذا آورد. بعد از صرف غذا، موسی علیه‌السلام از قصاب پرسید: این پیرزن کیست؟

گفت: مادرم است که چون خدمتکاری ندارم، خودم او را تروخشک می‌کنم. موسی علیه‌السلام پرسید: وقتی می‌خواستی مادرت را در زنبیل بگذاری او چه گفت؟

گفت: هرگاه او را تروخشک می‌کنم در حق من دعا می‌کند و می‌گوید: خداتورا با موسی در بهشت همنشین کند. ⁽⁴⁾

بزرگان دین به کسانی که نسبت به والدین خود احترام می‌گذاشتند، با احترام برخورد می‌نمودند و نسبت به کسانی که به والدین خود جفا می‌نمودند، با خشم و یا بی‌اعتنائی برخورد می‌کردند.

«وقتی خواهر رضاعی پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله به دیدن حضرت آمد، پیامبر برای او احترام فوق‌العاده‌ای گذاشتند ولی وقتی برادر رضاعی پیامبر آمد حضرت مانند خواهرش به او احترام نکردند. اصحاب علت را پرسیدند. حضرت فرمود علت بیشتر احترام کردن من به خواهر رضاعیم این است که او به پدر و مادرش زیاده‌تر نیکی می‌کند.» ⁽⁵⁾

محبت باعث مسلمان شدن

«زکریا که مسیحی بود، مسلمان و شیعه شد . امام صادق علیه السلام به او سفارش کرد که اگرچه پدر و مادرت مسیحی هستند ولی احترام به آنها را ترک نکن ! وقتی زکریا بیشتر از قبل به پدر و مادرش نیکی می کرد، مادرش از این برخورد او خوشحال شد و تمایل پیدا کرد که او هم مسلمان شود . او از پسرش خواست که شهادتین را به او یاد دهد تا او هم اسلام بیاورد . و این چنین بود که با برخورد اسلامی، مادر زکریا اسلام آورد .

امام علیه السلام به او دعای مشلول را یاد دادند که آنرا بخواند . او این دعا را خواند و پیامبر را در خواب دید که حضرت دستی برپاهای او کشید و او شفا یافت .»⁽⁶⁾

«امام سجاد علیه السلام دیدند که نوجوانی بنحوی ادبانه ای به پدرش تکیه کرده است . بعد از این امام هیچگاه با آن جوان صحبت نکردند تا جوان از دنیا رفت .»

از صاحب قصر سؤال کرد . گفتند: مال فلان نجّار شیرازی است . ناگاه صاعقه ای آمد و قصر را تبدیل به خاکستر کرد .

روز بعد ملا علی کازرونی سراغ نجّار رفت و گفت: دیشب چه کار کردی؟ گفت: هیچ ! ملا او را قسم داد . نجّار گفت: شب قبل با مادرم دعوا کردم و کار به زدن و کتک کاری کشید .»⁽¹⁾

سفر غیر ضروری فرزند با مخالفت پدر یا مادر ممنوع بوده و سفر معصیت حساب می شود .

- 1 . خانواده نمونه . وسائل الشیعه 356/20 . 2 . خانواده نمونه . 3 . داستانهای از زندگی علما . 4 . بحار، ج 74 . 5 . خانواده نمونه - الکافی 161/2

همچنین با پدر و مادر بلند صحبت کردن بی ادبانه، جلوتر از آنان راه رفتن، به آنها اُف گفتن، آنها را تحقیر کردن و . . در اسلام ممنوع است .

«روزی یکی از وزرا با پدرش خدمت امام خمینی رحمه الله رسید و خود جلوتر رفت و دست امام را بوسید سپس پدرش را معرفی کرد . امام امت به او فرمود: چرا جلوتر از پدرت راه رفتی؟»⁽²⁾

توفیق اجباری در نیکی به والدین

«عبید زاکانی از شعرای ایران، چهار پسر داشت که به او که وضع نابسامان مالی داشت، کمک نمی کردند . روزی عبید تصمیمی گرفت و پسرانش را جداگانه خواست و به هر کدام گفت: من خمره طلائی پنهان کرده ام که در نظر دارم بعد از مرگم بتو برسد ! پسرها با شنیدن این سخن، رفتارشان با پدر عوض شد و همه روزه برای او آذوقه می آوردند .

عبید تا آخر عمر زندگی خوشی داشت . اما وقتی بعد از مردن عبید به محل خمره رفتند، دیدند که فقط کاغذی در خمره است که بر روی آن نوشته شده است:

خدا داند و من دانم و تو دانی که فلوس هیچ ندارد عبید زاکانی⁽³⁾!

از نظر اسلام چنانچه والدین نیازمند و فرزندان متمکن باشند، واجب است که مخارج پدر و مادرشان را بدهند .

حقوق والدین بر فرزندان فقط مربوط به زمان حیات آنان نمی‌شود و باید بعد از رحلتشان نیز همواره بفکر آنان بوده و برای ایام برزخ مرتب آذوقه‌های معنوی از قبیل نماز قضاء، صدقات، کارهای خیر بنیت آنان و پاک کردن بدهکاریهای آنان فرستاد.

متأسفانه در فرهنگ ما طوری عمل می‌شود که واجبات فدای مستحبات می‌گردد. کسی که از دنیا می‌رود بجای اینکه واجبات او را که دستش از دنیا کوتاه شده ادا کنند و مخصوصاً حق الناس اگر براوست ادا کنند، بفکر غذا دادن و گاهی خودنمائی‌های ضرر‌آور می‌افتند. چندین روز بستگان عزادار میت سفره می‌اندازند و پولهایی که گاهی با عدم رضایت قلبی تهیه شده صرف امری که حتی استحباب آن ثابت نشده می‌نمایند.

گاهی مخارج آنچنان بالاست که تا مدتها زیر بار قرض می‌روند. حال آنکه در سنت اسلام وارد شده که تاسه روز مردم برای تعزیت و تسلیت به دیدن اقوام میت بروند و موقع غذا که می‌شود، همسایگان و فامیلها، برای بستگان درجه اول میت غذا ببرند.

و اگر بخواهند در حق میت خوبی کنند باید ابتدا بدهکاریهای مالی او را پاک کنند. سپس نمازها و روزها و حج‌هائی که بعهده داشته بطریقی ادا نمایند. سپس ارث را طبق شریعت اسلام تقسیم نمایند و اگر می‌خواهند پولی برای او صرف کنند خرج کارهای دائمی مثل چاپ کتب مفید، ساختن مدرسه و درمانگاه و بیمارستان و مسجد و حوزه علمیه و کتابخانه و ... نمایند.

امام پنجم علیه السلام: سرور و آقای نیکان در قیامت، شخصی است که بعد از رحلت پدر و مادرش، نیز به آنان نیکی کرده است - آنان را فراموش ننموده است -.

«شخصی به پیامبر صلی الله علیه و آله گفت: نذر کرده‌ام آستانه بهشت را ببوسم . حال چه کنم؟»

فرمود: پای مادر و پیشانی پدر را ببوس تا به نذرت عمل کرده باشی . و اگر از دنیا رفته‌اند، قبر آنان را ببوس .»

دستور العمل برخورد با والدین

فرزندان باید در مقابل والدین خود اینگونه عمل نمایند تا سعادتمند باشند:

با محبت به آنها نگاه کند .

صدایش را بر آنها بلند ننماید .

حرف آنها را در غیر واجب و حرام، بکار نبندد .

با مخالفت آنها به سفر غیر ضروری نرود .

در رفع احتیاجات آنها بکوشد .

1 . مفاتیح الجنان . 2 . داستانهای شگفت . 3 . خانواده نمونه .

4 . ارزش پدر و مادر .

جلوتر از آنها در کوچه و خیابان گام برندارد .

برای آنها دعا کند و از خداوند سبحان آمرزش آنها را بخواهد .

تا زنده هستند آنها را از خود ناراضی نگرداند و بعد از رحلت آنها همیشه بیاد آنان بوده و برایشان دعا کرده و به نیت آنان کارهای خیر بجا آورد .

با عمل به این سفارشات می توان گفت که از نظر روانی نیز فرزندان این خانواده ها در سلامت و آرامش خوبی هستند .

پایان